

GEORGIUS BENIGNVS
DE SALVIATIS ORDI
NIS MINORVM SA
CRE THEOLOGIE
PROFESSOR AD
MAGNANIMVM
LAURENTIVM
MEDICEN

VM PRIDIE FA
lenſas IVlias Anno
Salutis Nono Et Oc
tuageſimo ſupra mille
Quadringentos Ma
gnanime Laurenti in
ſedibus tuis Doctiſſi
mum Comitem cum

plerisque Viris Eruditis Lautiſſimo
conuiuio excepiſſes : tum celebris illa
diſputatio iuſſu tuo ultro citroque habita
eſt. Iniqua quidem me reſpondente illud
paradoxum. An altiſſimus Deus effec
tus mali : aut etiam mali abſolute per ſe

fit causa satis acute inuestigatum est. Et
quibus uniuerse cōclusiones nostre etiā ab
his quibus molestiores uidebantur ueri
tati christiane cōsentaneae fuerit iudicate
opusculo tamen quodā postmodū edito
uertuntur tanq̄ sacris et pijs auribus in
feste indubiū. Verū ille magnificat pro
pria. Quę uero tam præclari uiri qui ad
erant dixere ne comemorare quidem di
gnatur. Neq̄ ibi disputata. sed ab ipso
postmodum iuenta ne dixerim conficta
rētexere uidetur. Peresenti itaq̄ opere
et hoīs post rem habita consilia refutare
Et ea quę quisq̄ peritissimus tū attulit si
deliter describere statui Enimvero: q̄a e
ruditis auribus insueta ibi proponuntur
omnia pene dicta. ut etiam suo cogno
mini alludit: sūt mirabilia. Sed breuita
ti studens ego septem. et septuaginta an
notauit. Enimvero ne iquam et inquit se
pius replicetur. ut sermo noster coram
haberi uideat̄ ad ipius opusculi auctor
prēm et amicū meū Magistrū Nicolauū
demirabilibus ex septem castris ordinis
sacri predicatorū tota p̄ns oratio diriget̄

GEORGIUS BENIGNVS DE
Saluiatis septem et septuaginta in opu
sculo Magistri Nicolai demirabilibus
reperta mirabilia p̄nti ope annotauit.

PRIMUM MIRABILE

c **U**r dicis quęso ubi te domum
contulisti disputationis decisio
nes mente reuoluisse? Nonne
prestantius fuisset: eas uel ante quidem .
uel disputationis ipsius tpe cōsiderasse?
Non decebat frater tantam animi tui ce
leritatem opere completo inuestigare: ea
quę melius fuisset priusquam inciperent
inuestigasse. Itali nanq; eos qui tales sūt
post habendos putant.

SECUNDVM MIRABILE

d Icis disputationis illius nostre: Vi
deris tibi eā attribuere et uēdicare.
Quod modestię tuę non conueniebat .
Nęc enim erat tua tanquā iubentis: aut
respondentis: aut uniuersis excellentius
ut notum est: disputantis.

TERTIVM MIRABILE

AGNO animarum zelo feruere
te ostendis: quia, presenti opuscu
lo eas aberrare cōuertere pmittis
Quod utinam fecisses Nec tuę humani
tati congruebat cōclusionibus illis erro
ris notā iponere: quas et tuus non negat
Thomas et ipemet paulo ante eas ueras
et catholicas affirmaueris.

QVARTVM MIRABILF.

Dducis conclusionem puenerādum
Bachalarium de lugo nostri ordinis
trūcate. Illa enī sic posita erat. Peccatū
Ad: nō fuit per se et formaliter grauissi
mū. Immo peccatū Eue fuit eo grauius
Tu autem dicis solum peccatū Ad: nō
est maximum omnium peccatorum.

quintum mirabile.

a Sferis carrettinum illum contra Ba
alarū nostrum talem actulisse argumen
tationem: Illud est maximum peccatū
ex quo euenerit oīa mala: Sed peccatū
Ad: est huiusmodi ergo peccatū Ad:
ē maximū omnium peccatorū. Miror cur
hoc loci et paulo post tantum tribuas

Ioannicamertino ac si Florētīq̄ ignotus
esset. Scimus oēs quę sibi scīa et quāta
ei p̄hia: et q̄ est de genere illo q̄ libenter
iuxta puerbiū patrie suę de bono p̄gredi
untur imelius. Neq̄ tum permissus fuit
disputare primus tanquā dignior: Sed
quia nemo aliorum aderat. Nam tu post
modum cum tuis aduenisti. Alii fratrū
etiam te posterius.

Ioannes
Camertinu

SEXTVM MIRABILE.

Iror prudētiam tuā Cur dicat minorē
illā fuisse p̄camertinū hoīem bene p̄batā
Dicis tu illud bñ p̄batū q̄ ex multis ifert
oīa? peccatū adq̄ ē cā infirmitatis peccati
originalis rebellionis carnis: ignorantīę
mortis: et aliorum huiusmodi: ergo: om
niū? Nōne fuit data obietio siue īstantia
de peccato actuali quod est: ut aiunt oēs
maximū malum: cuius non fuit nec est
peccatum Adq̄ causa: quia etiā eo ablato
peccare po ssumus: Et si Adam nūquam
peccasset filii peccare potrāt Posse mori
posse labi: posse errare: hec omīa mala
quedam sūt nostra hęc tamē haberemus

Vt ait phis
tertio Ethi
corum

etiã si Adam non peccasset nã et ipse ea
hēbat anteq̄ deliquisset. Omnis boni de
fectus maxie qđ alicui nō repugnat oīs
q̄ imperfectio ut esse minus beatū minus
charitate p̄ditū sūt mala quedā: nam mi
nus bonū habet rationē mali ut ait phis
tertio ethi. Hęc tñ etiã si Adã i eo statu
i quo cōditus fuerat perstitisset in nobis
fuisent. Hęc ergo oīum malorū absolu
te: quia nō eorū que Angeli sustinēt: nec
malorū oīum hoīum quia non p̄ci Euę:
nec peccati Adę: uec oīum malorū que
filii Adę tollerant siue habent: est causa
peccatū Adę: ideo dixi illū amicū quem
phim appellas ex multis oīa i Dialectice
p̄cepta intulisse. Et ita fecisse fallaciam
cōntis apositione cōntis

SEPTIMUM MIRABILE

Icis maiore cōcessit respondens:
Miror un̄ nosse illū Bachalariū pe
ritū maiore cōcessisse cum adhuc tua re
uerentia nō adesset: Sed credis glorioso
militi: uel forsan nouo uteris argumēto
Negauit minore: ergo cōcessit maiore.

Gloriosus
MILES

Verū ip̄e acute distiguēdo miōrē nō cō
cedēdo: ut dīcis: : q̄uis uere nō sit cōcedē
da ut pbauimus oñdit ēt maiorem distin
guēdā: nō eo modo quo tu eā distinguis
sed eo quo ipse: Qui sic dixit. Nego ut
peccatū Adē fuerit p se cā oīum maloz
nostroz. Ex h̄ maiore distixit nō p̄tēsio
nē et extensionē ut tu facis q̄ distintio est
metephica sed p se et p ac̄ns ut sit sēsus.

Illud ē maximū pcūm exquo euenerunt
oīa mala p̄se: Et sic ē uera sed minor fal
sa. Si autem ī maiori loco p se posueris
pacc̄ns tūc est falsa: maior: quia minus
malā formaliter ē eē cām centū malorū
p acc̄ns q̄ unius p̄se: Et dū sic altercarē
tur: ipsi duo: paternitas tua: aduenit.

OCTAVVM MIRABILE

Xtēplo ut aduenisti pbare conatus
es pcūm Adē fuisse cām p̄se et p̄i
cipalē oīum malorū nrōz dumq̄ illud
multis modis refelleremus: Magna uo
ce ex clamasti: Demonstrabo peccatum
Adē fuisse causam per se et principalem
omnium malorum nostrorum. Illud enī

Illud enim est per se et principalis causa
alicuius effectus: qua remota remouetur
effectus. Sed Remoto peccato Adq̄ re
mouetur omne malū anobis: ergo ip̄m ē
causa per se et principalis oīs mali nostri:
Ego tunc illius rationis fallaciā sic apud
Nā sub Maiori illa assūpsi Minore hoc
pacto Sed Remoto instrumēto artificis
remouetur et opus: Ergo instrumētū artifi
cis est p̄ se et principalis causa operis: Cō
clusio hęc falsa ergo et tua Nam Maior
illius rationis erat falsa Tūc qui astabāt
subrisere omnes: nec tu quicq̄ replicasti
Dum aut̄ sic tuę reuerentie cōclusissem
. M. Angelus sacri ordinis carmelitarū
rogabat que esset causa p̄ se oīm maloz
nostrorū: Nam et ip̄e sicut et tua pater
nitas dicebat oīs cā per accidens reduci
tur ad cām per se: tunc M Lucas senēlis
ordinis nostri uir p̄fecto egregius: clara
uoce dixit Causa per se ē diuinū decretū
Tunc tu me dimisso cōtra illū ampliōrē
prouinciā sumpturus clamare cepisti.
Hoc ē hereticū. Superuenit acutissimus

Magister
Angelus

magister
Lucas

Theologus . M. Karolus illi responsio
ni tribuens fauorem et subito uocati fui
mus ad p̄cessionem . Miror cur istā tuā
nouam demonstrationē huic opusculo
tuo non inscriuisti ? Obmitto quo pacto
te offendi cum Laurētio magno et nobi
liū caterua: Et quo pacto Vir eruditus
. M. Mengus quedam obiecit : Vbi ul
tima et comunis resolutio fuit hęc . De
us est causa uel infligendo uel remouen
do omnium malorum pene non culpe.
Tandē quilibēt insuam abiit p̄cessionē:
Ego postmodū ueridica fama p̄cipiens
te proclamare apud uulgares litterarum
nostrarū ignaros me dixisse Deum esse
causam mali Deū esse perse et principa
liter cām peccati: credens te mentē meā
non accepisse . Posui nouem questiones
ut haberemus occasionem conferendi si
mul absque tumultu in loco secretiori:
Post itaq̄ exhuberantissimum illud con
uiuuium proposuimus illas cōclusiones:
Et contra nullam adducte sunt rationes
nisi cōtra pr̄mam Que fuit eiusmodi.

Magistr
Charolus

Magnus
Laurentius

Magister
Menghus

deus est causa mali ut effectus ē probādū
tibi erat deum non esse cām mali quod
malum est effectus et non defectus.

Vndecimum mirabile

D Einde tua rōne si recte quis cōsideret
pbas nil esse cām p se mali ut malū ē
Qd̄ expresse cōtra te ē. Nihil enī aliud
cū tuo camertino indue Reparate tēplo
clamabas nisi q̄ peccatū. Adē erat causa
p se et principalis oīum maloz nrōz .
Vnde ut sup̄ius attulimus credebas te
illud sophismate īducto demōstrasse: Fa
miliariter egisti: īducendo rōnē cōtra te
magis: ut utar abusiua cōpatione: quam
contra me. Duo decimum mirabile

In toto presenti opusculo astruis
malum ut malū ē non habere cām
per se et inuis ut malum habeat causam
per accidens . Quod etiam est manifeste
contra te. Qui in diuē Reparate Ede co
nabaris probare: omne habens cām per
accidens reduci in causam p se: Et quod
ab uno sit per accidens ab alio fieri per se
Nā cū bacalarius noster diceret peccatū

Diua Repa

Bacalari

Ad esse causam mali nostri accidens
semper affirmasti. Ergo aliquid aliud est
causa illius mali p[er] se. Quia omne habens
causam p[er] accidens habet et p[er] se: Vtrū
aut aliquid habeat causam p[er] accidens et r[ati]o p[er] se
et quo pacto alias discutiet. Sat nobis
nunc est te tibi dissentire atque manifeste con-
tradicere **Tertium decimum mirabile**

Eum gloriosum uideris astruere nul-
lius mali ut malum est esse causam
ullo pacto. Cur ergo magis eum dicimus
causam mali p[er] se quam culpam? si nullius mali est
causa formaliter: et culpe: etiam sic causa
fundamentaliter. Nonne omnis defectus
boni quoddam malum est. Nec eiusmodi
malorum ab horremus ipsum deum causam
astruere? Quare non uideris recte affir-
mare: ut nullius mali sit ipse ullomodo causa.

Quartum decimum mirabile.

Icis paulo post. Malum est auer-
sio ab ultimo fine secundum om-
nes doctores: hoc tuum dictum
non est uerum: nisi de malo.

Omnis effectus siue bōi siue mali quod
cunq; malū: sit: nomen hñs tale . Deus
gloriosus est cā per se et principalis: Cō
tra hanc solā et nullā aliā tua ptās argue
re cepit.

Nonum mirabile

Conclusio

Non decebat pater bone ut simbrias
tantū magnificeres. Dicitis nanq; te
disputasse probando cōclusionē positam
esse falsā et de hēresi suspectam : utpote
sacris omniū scripturarū et Theologoz
dictis aduersā: Non decebat inq; de ami
co tuo hēresum extirpatore tālia scribe
re: Non decebat Nagrūm ueritatis qcq;
fingere humanior atq; modestior longe
arguendo fuisti quā nunc scribendo: Tū
certo absolute arguere cepisti: neq; istis
mordacibus uerbis usus es: Immo post
modum omnes conclusiones nostras ue
ras et Catholicas affirmasti audatiores
sunt nonnulli calamo q̄ coram. Nec enī
mirum epistola aiūt non erubescit

Decimum mirabile

A Rguis contra conclusionem illā sic
Impossibile est puram priuationem ha/
bere causam per se et principalē. Sed ma/
lum est priuatio eius quod quis natus est
et debet habere: ergo ualium ut malum
nullo modo potest habere causam per se:
hęc sunt tua: Miror admodū doctrinam
tuę paternitatis cur nec tū nec nunc per/
ceperit istam rationē nullatenus impro/
bare conclusionē nostram. Tu profecto
uelles ut ipsa eum sonū redderet Deum
esse causam mali ut malum est. Nec mi/
rum facile enī que uolumus opinamur
Sed certo qui eas animo intuebitur sere/
no tria dicta in ipsa reperiet Primum est
Deum esse per se et principalem causam
cuiuscunq; effectus Secundum effectui/
um quosdam dici bonos : quosdam ma/
los Tertium Deum esse causam mali ut
malum est effectus quidā. Contra q̄ ho/
rum trium tu arguas et tibi et aliis inco/
gnitum est. Valde inter se hęc duo sunt
diuersa Deus est causa mali ut malū est

Comes
Menghus

Quantum ea hora tua reuerentia erubue-
rit: uidendo te nullam rationem ad pro-
positum adduxisse: norunt uiri preclari qui
tunc aderant: Vnde precautela honoris
tui ne uiderere taciturnus remansisse Co-
mes cum magistro Mengho disceptare ce-
punt: Vtrum hec esset uera Deus est causa
mali concessa iam illa ut sit causa effectus
mali. Et mali ea ratione qua effectus.

Septimum et decimum mirabile

Comes
georgius

Vm sis pater dilecte ueritatis pro-
fessor Miror cur scribas te tot et
tanta replicasse: cum tum uidebaris de do-
mo mirabilium transisse ad domum ad-
mirantium et stupentium: et nil aliud
replicasti nisi quia dicebas accipiamus
actum fornicationis: et inculcabas pene
idem: Vnde ego quoque cum comite in
eadem persistebamus responsione. Si
paulo plura quam fecisti uel exactius te
fecisse comemorares silentio preterirem
Sed certo preter gressus es adeo lineam
ueri: ut fugiat neminem.

Octauum et decimum mirabile

peccati nō uenialis: sed mortalis dūtaxat
Nam mala quędam interdum cōuertunt
iultimum finem: Descendis ergo ad ma
lum peccati mortalis: cum tamē conclu
sio nostra dicat de malo incomuni.

XV MIRAEBILE.

P Aulo post: saltum fecisti de malo a
uertēte ab ultio fine ad malū qđ op
ponit bonitati entis: sic dicendo. Ens et
bonum conuertuntur secundum omnes
metaphisicantes: ergo malum ut malū:
est pura priuatio uel negatio. Saltasti de
specialissimo malo ad ipm transcēdenti
bono oppositū nil de naturali et morali
comemorando. Neq; ullū malū opponi
bono contrarie: sed solum priuatiue aut
contradictorie ponis.

XVI MIRABIE.

a D materiam dicis huius ratōnis: et
aliaꝝ octo. rñdit p̄fatus magister
Georgius Georgius concedendo. Deum non esse
cām ipsius mali inquantū malū est. Hic
de tua reuerētia miror: cur ñ asseris neq;
ea: n̄c eo: quo dixi: modo, Ego nanq; ut

nāq; ut erudicus Concordiæ Comes extat
Testis: cū enī eo hęc conferebā dum tu
argueres: non eo ingenii acumine: quod
tantū hominē decebat: Videamus dixi:
Magister contra quid arguis. Nam con-
clusio nostra dicit deum esse cām omnis
effectus siue boni siue mali modo sit ef-
fectus. Et hoc p̄ se et principaliter. Nam
aut est causa totalis. et tunc constat: aut
partialis. Aut ergo instrumentalis et se-
cundaria et p̄ accidens: aut principalis:
primaria: et per se: Sed prima causa non
pōt esse p̄ accidēs nec instrumētalis aut
secundaria cum uirtute propria agat, et a
nullo dependeat. Ergo p̄ se principalis et
primaria. Cum hęc sic declararem hac
luce clarius constitit tuas raōnes nullo
modo p̄cedere cōtra illā cōclusionē cōtra
quam prouinciam assumpseras. Vnde
dixisti. Hęc etiā beatus Thomas tenet:
Rūdi. Ergo conclusio nostra non sapit
hęcresim. Dixisti sonus ē suspectus non
sua: Ego tandem ostendi cām ex nī uer-
borum consonam fidei orthodoxe esse

Cōcordiæ
Comes

actus fornicationis qui est a deo eēt malus
tunc ille actus ī matrimonio esset malus.
Que consequentia Dialecticam simul ac
Theologiam uidetur ob misisse. Quid
enim per illud pronomen demonstras?
Eundem actū numero uel spetie? Si cer
to specie: tunc nullū est ī cōueniens unū
illoꝝ esse bonū boitate meritoria/ alterꝝ
malum non aut bonitate naturali. Nam
habere rem cum sua et aliena sunt idem
actus ex natura actus ī se: qui tñ ī genere
moris sunt distincti. Si eundem numero
Concedo/ ut idem numero nō possit esse
bonus et malus in genere moris: sed sic
in genere nature: hoc est ille idem actus
secūdum naturam pōt recte et non recte
fieri rōne circumstantiarū uel precepti.
Quāuis ergo actus adulterii qui ē a deo
sit malus/ non dico ut inqñtum est a deo
sit malus: non tñ sequit: ergo ille actus
ī matrimonio est malus: Falsum quoq; ē
ut actus fornicationis/ quem actum solū
modo et non malitiam eius deus pducit
non sit malus. Sicut falsum ē: ut petrus

quem tantū homo producit et non prin-
cipatū eius: non sit princeps. Multa se
se offerunt reprehensione digna. Sed ma-
iora solnm perstringam.

Tertium et uigesimum mirabile.

Ene ostendis te. Theologie hic non
in scium / cum doctum te reputē: sed
in memorem fuisse. Quanti momenti ī
Theologia sit ista cōnia tua queso aīad
uerte. Deus porhibet hoc / ergo nō facit
Multa uctant medici edere quę ipsi etiā
sic dispositi deuorant: hec ioco Sed ad
rē quāuis Deus gloriosus cūta recte di-
sponat / nō tamē opus ē ut si mihi quip-
pīam pibuerit illud non faciat. Nā pri-
ma eius conuentio nobiscum ē ut q̄cqd
uoluerimus conpducatur. Secūda ut hec
uel illa non faciamus: Dato autē q̄ ueli-
mus concurrat exprimo pacto Et ita quę
nobis phibet: nobiscum agit

Quartum et uigesimū mirabile

Antecedens illud quis ignorat ueri-
tate uacuum esse? Deus prohibet no-
bis actus deformes iquātū sūt deformes

Vigesimum Mirabile.

Comitis
Ratio

Iror admodum cur nihil inducis de
his que preclare uiri assistentes affe-
rebant. Illam presertim Comitis rōnem
ppulcrā. Cū te negante hanc esse uerā
Deus est causa mali / sic id pbauit Deus
ē causa huius actus et hic actus ē malus
Ergo ē causa mali Cui rōni quid deficiat
uidere nequiuisti : Illa enim Dialectico
concedenda est necessario.

Primum et uigesimum mirabile.

Nfers. Deus ē causa actus tantum:

Ergo non ē cā mali. Quā friuola sit
illa cōtra satis Dialecticis patet. Nā quū
Plato ex patre suo tātū humiliatē et nō
pñiam acceperit: ille tñ re uera pñim ge-
nuit. et hoc rōne illius sylloisimi quem
superius induximus Genuit hūc: et hic
est pñus: ergo genuit pñim Nec alia tua
cōtra ualet. Si deus est per se causa ipius
mali. Ergo ē causa actus put ē deformis
Sicut non sequit hoc ē p se causa dulcis
Ergo est per se causa dulcis ut album est
Dato qd aliqd sit cā dulcis / cui aliunde

fuerit adiuncta albedo. Quēadmodum
si Plato sit pse causa Calie Et Calias sit
princeps / non sequit̄ ut Plato sit causa
Calie inquantum princeps qūis sit causa
principis. Dato etiā q̄ deus nō sit causa
mali pse stabit ut sit pse cā mali. Sed re
uera mi pater charissime intoto isto opu
sculo parū Dialectice: minus redolet me
taphisice Qd̄ tñ potius atribuo t̄p̄ris an
gustie q̄ imperitie . Nam sicut ista facta
disputatione et non antea cogitasti . Ita
iterū poteris melius ruminare: ut aīalia
mūda faciunt: ea q̄ tam subito edidisti

Secundum et uigesimum mirabile.

Esco Vbi uir bone cōniam tam/
ieiunam inuenisti. Dicis enim actus
tantū a deo ē: et non dicitur malus: alias
iste actus inmatrimonio etiā esset malus
Sic ut apertius dicam arguis. Actus
fornicationis est a deo / ut actus tantum
qui actus non dicitur malus: alias inma
trimonio esset malus . Rumina ea quę
dixisti : Sic certo dicis . Si

fit malus necesserio. ex suppositione / uel
q̄ nō uideat illā / q̄ aliena que certo sunt
absurda: prius ergo actus ille malus est
q̄ producat et hoc iccirco quia precep
tu n̄ prefuit . Ex precepto itaq; talis illici
ti origo summitur.

Sextum et uigesimum mirabile

Vm dicis deū esse causam actus ut
actus ē tantū : intelligis ne ut ipsius
actus in comuni dūtaxat sit causa et nō
inparticulari? Aut solum essentie ipsius
actus et nullius rei eam cōtis. Sed p̄fco
neutrū horū ē uey. Neq; enim producit
deus solū naturā comunem: neq; essentiā
sine accidētibus his presertim que neces
sario ipsam comitantur. Sed tu uideris
facere cōsequētiā doctis dialecticis igno
tam Non producit malitiam actus: ergo
solum actū producit et nihil eum cōtis.
Ac si aperte diceret: Non p̄ducit unū
comitans actum : ergo nullum comitans
producit.

Que omnia non ualet gratia forme : Nec
pns materia eam reddit bonam : Nec enim
sola malitia consequitur actum / ut dicas
si malitiam deus non producit ergo actum ut
est actus tantum producit. Si etiam utaris
exclusiua improprie ut sit sensus. Actum
sine macula producit. Id est maculam non
producit. Ex eo non sequitur Ergo actum
qui maculatur non producit.

Septimum et uigesimum mirabile.

Ideris ita ratiocinari Si actus ut
actus est tantum sit malus omnis actus esset
malus. Quae omnia non tenet nisi nota
illa stet ibi reduplicatiue non specificatiue
solum. Posset ergo actus in quantum ac
tus esse malus : nec tamen omnis actus esset
malus. Perinde ac ens in quantum ens est
subiectum metaphisice. Nec tamen omne ens
est subiectum metaphisice. Peccas etiam mi
frater dicendo Actus ut actus tantum non
est malus : alias omnis actus esset malus

Aut malos in quantum sunt mali. Pat-
tissimi namq; et forsan nullus: aut uni-
cus dumtaxat Videlicet odium dei: sūt
deformes ante prohibitionē deformitate
illa quā peccatum formaliter uocamus:
Non ergo prohibentur nobis actus de-
formes ut plurimum: sed ipsa prohibi-
tione fiunt deformes in esse intelligibili.
Vnde etiam Thomas cōcedit plurima
iccirco solū esse mala: quia phibita sūt.
Talis fuit usus illius ueriti fructus. Pre-
terea Deus nil nobis prohibet principa-
liter: nisi quod principaliter ē in nostra
potestate Sed dēformitas illa non est in
nostra potestate: nisi per accidens. Ex eo
quia actus ille est in nostra potestate.
Non quippe est nostre facultatis actu
posito inesse: ut non sit bonus aut malus
conformis aut disformis. Sicut in illa
disputatione declarauit: dum responderē
egregio Theologo Magistro Karolo
Faentino Sacri ordinis Seruorum ma-
tris dei marie Deus ergo prohibet illos
actus quos turpitudine consequitur. Et

Magister

Karolus

Faentinus

Marie

tamen prohibitionē nō obstante ne nos
libertate spoliet eos ipsos nobiscū pro
ducit.

Quintum et uigesimum mirabile

MIROR q̄ acumine tui ingenii
non perspexeris talem ac tantum
errorem. Certum nāq̄ est: q̄ cum aliena
coire stāte precepto de necessitate malū ē
eo remoto non amplius malum est. Im
mo si precipiatur talis coitus: iam bonū
etiam meritorium erit. Ex hoc habes q̄
diuino decreto huic actui accedit nūc
bonitas: nunc malitia: nunc neutralitas
Ergo aliquo modo deus facit deforma
tam in illo actu. quia eius lex facit Nam
remota lege remouetur peccatū mortale
Vñ quādoq̄ subtiliter tenui eūdem actū
numero simul posse esse bonū et malū et
nentrum. Deinde Deus actum illum:
qui iam secundum rationem malus est:
producit. Immo in aliena inducit: nisi
uelis fingere q̄ deus nesciet: si actus ille

Añs .pbas pillud Sapientie. xliii. Odit
Deus inpium et impietac̃ suam : Eniũero
hic tibi sic respõdeo : Idem ẽ Deũ odio
habere q̃ nolle. Sicut autẽ deus nõ uult
peccatores mori quos tamẽ ipse occidit.
Sic odit actus illos/ quos tñ producit:
Veluti econtrario uult omnes saluos fi
eri . nec tamen uult : Non possũ non sto
machari si non cõtra te uel contra tuum
Magistrum nouũ camertinum: Cur enĩ
nõ recordaris multipharie uolũtatis dei
Signi: Beneplaciti: Antecedentis. et cõ
sequentis simplicis efficacis Sicut ergo
multa Deus uult q̃ non agit/ Ita ut mul
ta odio habeat quẽ tamẽ agat non incon
gruit Et ex alia parte quecunq; uult fiũt.
Et q̃ odio habet nullatenus fiunt. Quia
hęc minimis predicatoribus nota sunt p̃
termicto Trigesimum mirabile

Xlibro sapientiẽ: iẽtroduxisti unã par
tem cõtra te ipsũ dicendo Deus odit
ĩpium: et ĩpietatem suam Exquo ĩnuitur
q̃ non solum Deus odit ĩpietatem quã
non facit: sed etiã ipsũ actum ĩnquo fun

Deus odit impietatem quam non facit:
sed ēt ipm actū in quo fundat impietas.
Immo ipm hoīem Dicit enī copulatiue
odit impium et impietatem suam. Et tñ
hec fundamēta deus producit Ergo quę
odio habet facit Nam certum est deum
nolle actū peccati quē tñ si uoluerimus
nobiscum producit.

Primum et trigesimum mirabile.

Icis te hęc uniuersa tum replicasse:
quod certo ueritatis magistꝛ dicere
nō decebat. Sed mitto consciam testes
saltem tam preclari erent uerandi. Tu
id solū replicando assumebas. Accipio
aliquē actum: ut puta fornicationis. Non
agis rem uetustam: sed recentem. Nęc
obliuiosi sunt ad quos scribis.

Secundum et trigesimum mirabile.

Il aliud ais tibi fuisse rñsum nisi q̄
Magnificus dñus Ioannes Comes
Mirandulinus dixit: nos esse cōcordes
in snā. Cur non dicis frater Quo pacto
ego primum conclusionem illam decla
rauerim. Et deinde tu cōsenscris meam

Magnificus
dñs Ioānes
Comes.

Nam actus ut actus tantū nec est bonus
nec malus Deinde si etiam actus īquātū
actns esset malus specificatiue : non se
quitur: ergo omnis actus est malus :
Immo in Theologia hec propositio ad
mictitur. Fruimur Trino: in quantum
trinus. Quę tamen si describat̄ dicendo
Fruimur deo trino ea ratione q̄ trinus:
falsa est Similiter si exponatur Trinum
est trinum et trino fruimur^s. Et si quicq̄
est trinum illo fruimur: etiā ē falsa: hec
attuli: Vt agnoscas quot modis illa
consequentia potst improbari

OCTAVVM ET VIGESI MVM MIRABILE

Eus est ais ultor actus mali ut malus
ē: ergo ut sic nō ē cā per se talis actus
Medium tuum est tale . Deus non facit
per se illa de quibus ulciscitur Sed illud
falsum est : ut non faciat uoluntate con
sequenti ea quorum est ultor Sed uerum

est ut ea non faciat uoluntate antecedēti.
Nollet enim multa Deus quę tamen
uult. Omnes certo fatentur deum esse
cām mali pene: et tñ deus nollet ullū no
bis langorē. Vñ ait Nolo mortē pecca
toris. Sed ut magis conuertat et uiuat.
Si tuus philosophus hęc uon percipit:
non est mihi cure. Habeo ego illos qui
hęc optime tenent Concedo tibi Deum
nos punire ob ea ipsa quę nobiscum ipse
producit Punit enim nos ob illos actus
quos pducimus sponte. Illi uero actus
sunt a deo: ut etiā Thomas tenet: Ergo
nos punit ob id quod ipse nobiscum pro
ducit. Sed quare? Assumme formam
discipuli: et ex mente etiam Thome id
ostendam tibi. Si tamen primū pompis
amici abrenuntiaueris.

Thomas

NONVM ET VIGESIMVM MIRABILE

Dicit deus actum malum: ut sic.
Ergo nō ē cā p se talis actus mali

Quartum et trigesimum mirabile

U^r concessisti Deum esse per se cām
mali pene cum tamen probaueris malū
nullā oīo esse cām p se Nam aut aliquod
malum est positium et sic prima ratio
tua falsum assūpsit: Aut nullum malū
est positium Et sic nullum habet causā
per se: Deinde secundum quod ais omne
malum dicit priuationem aut negatiōem
et defectū. Quare ergo unū potius hēt
cām deuū quā aliud? cū nullū defectū a
deo putes q̄a uis cām denomiari ab illo
quod efficit: ut posterius uidebit̄. Deus
aut̄ deficere nullatenus ualet.

Quintum et trigesimum mirabile

Menghus

Ationem magistri Menghi pbantem
hanc esse falsam. Deus est causa mali
inducis. Solutionem uero nec diuini
Comitis: nec meam adducis. Vis frater
oīo tuas magnificare fimbrias Ratio aut̄
hec est. Semper terminus secundum se
acceptus/accipitur pro suo significato
formali et principali. Sed mali significa
tū formale principale est ip̄a diformitas
Ergo cum dicitur deus est causa mali de

Diuinus
Comes

det intelligi ut sit causa deformitatis .

Ad quod nunc iterum respondeo . Significatum formale credo nosti distingui contra materiale . Nec dici formale : quia sit forma aut denominans : sed quia non est ipsa uox uel ipse terminus . Formale autem est illud quod ex impositione dictio significat . Vnde huius uocis materia significatum est res illa quae uocatur fundamentum nature a commentatore primo metaphysice commentato . xvii . i qua nihil est distinctum : et quae nullo modo est forma . Praesertim si dicatur particulariter . Materiale significatum est ipsa uox / uel dictio . Cum ergo dicimus . Deus est causa mali : non stat ipsum malum pro illa uoce : quia illa uere creatura dei est . Sed per significato formali Omnis autem uox concreta duo representat cuius rei gratia dicitur concreta : ut album albedinem et rem cui inhaeret . Sic malum malitiam ipsam et rem cui adhaeret . Et utrumque horum dicitur significatum formale : quia neutrum est ipsa uox : et utrumque aliquo modo ex impositione . Ratio autem tua inuit :

ci

Comentarius

Comes

Tandem doctissimus Comes probauit. illo sylogismo resolutorio. Deum non solum mali ut effectus ē. Sed etiā mali absolute esse cām. Ad quod uastū illud

Angelus
Politianūf

cloquentie pelagus Angelus policianus duorū prophetarū induxit auctoritatem

Non est malum quod non faciat dñs in ciuitate. Et iterū Ego dñs faciēs pacem et creans malū. Vbi eleganter pondera

uit uim uerborū cratiois et generalitatis Sed tu ea quę alii dixerūt nō iducis. tua uero dilatas et certo fingis . Tunc egre

Menghus

gius phus Menghus conspiciens te amplius iuuare non posse: assumpsit extra me alias rationes : quas posterius inducemus.

Tertium et trigessimū mirabile.

Vm duo prophete dicant absolute

Deum creare malum: et omne malū quod fit inciuicate facere: cur presūmis illas propōnes hereticas dicere : cum potius ille sit hereticus: qui uerba prophetarum heretica astruit Omnis certo propositio sacre scripture ē uera Inqua

nec apex nec unum Iota superuacue po-
nitur. Qui ergo dicit illas falsas / mani-
feste contradicit prophetis. Sed dicēs
in quodam sensu sunt uere non in omni
Esto ita Accipe ergo eas i ipso sensu Nō
ne si fecero sermonem potero argumen-
tum eiusce modi sūmere. Ego dominus
creans malum. Et super hoc argumento
sermonem extendere ut faciunt predica-
tores? Nonne posset antiphona in eccle-
sia ordinari / que diceret. Non est malū
quod non faciat dominus in ciuitate :
posset utiq;. Theologi quoq; non solū
omnem orationem sacre scripture dicūt
ueram: Sed omnem locutionem ei con-
formem. Vt ptractat acute francescus.
Et hic summitur fundamentum harum
ueritatum. Vidi corpus domini. Sa-
cerdos portat aut eleuat corpus domini
cum tamen nec per se nec per accidens
secundum acutiores illud portet aut
eleuet.

Vox equoca non necessario plura copu-
latiue repñtat uox etiam significans unū
simpliciter alterum secundum quid: non
utrūq; illoꝝ simul repñtat: Iccirco ille
distingue de sūt Et regula sic debet illius
maioris poni: Omnis ē minus significās
unū simpliciter: alterū secundum quid:
si ei nil addatur / stat pro significato sim-
pliciter. Ad formā ergo rōnis sic rñdeo
Si per significatū principale intelligat si-
gnificatū simpliciē sic ē uera. Et minor
falsa: Ia sicut albū nō significat substantiā
secūdu quid: sic nec malū. Si autē intelli-
gat per tale significatum aliquam aliam
principalitatem et non hanc: minor est
dubia: uel falsa. xxxvi mirabile:
Iuris qđā a rōne dialetica aliena. p̄mū
ē qđ ē mī nū equocū pōis hēre significa-
tū p̄ illius dicis eī semp̄ t̄minus stat p̄
significato p̄cipali: nisi sit equiuocus:
cū tū equiuocus plura siue medio: et eī
p̄ri. no in porte: Sed dices. Terminus
secūdo modo equiuocus significat unū
proprie alterū methadhorce. ut ridere

et fulminare. Dico si sic est. Ergo male
excepisti dicendo. Semp stat p principali
nisi sit terminus equiuocus. Nam etiam
talis equiuocus semp stat p significato
proprio: si aliud non addatur: Aut ergo
termini equiuoci non hnt significatum
principalius: aut si hnt stant pro illo qn
ponut absolute Secudu e: qa illa regula
firmas auctoritate phi iperher et libro
elencoz: que ibi clare repit no nisi q in
elchis dicit: oe multiplex ee distiguendu
p multiplex: aut non solum intelligimus
equiuocu: sed etiam quedam comunia:
ut cu dicit primo phi: ens multis modis
dicitur. Ex altero autem libro perher
habetur t minum semp stare p significato
simplexiter/ si nil addatur: quod in Topi
ponitur. Tertiu: quia dicit Equiuocus
terminus semp est distiguendus/ alias
non: cu tn phs distigat de ente: de uno
de ca: que tn no dicimus equoca: nisi ue
lis de equoco equiuocare. Quartu e: qa
dicit t minu accipiendu p suo significato
famofiori. Et tn illud e pncipalium quod

Topicoru

Camertius

ut subūm sit significatum materiale ac
cidens inherens formale. Qnam logicē
si a Camertino accepisti depone. Dico
igit significatū mali formale esse utrūq;
illoꝝ: ac etiā principale: put principale
distinguit̄ oꝝtra secundariū Tñ alio modo
loquendi put p̄cipale distniguitur oꝝtra
minus principale: quod illorū sit princi
palius non ē certū. Nam aliqui dicunt:
q̄ principaliē significat subām: et respi
cit formam. Alii q̄ principaliter formā
et minus principaliē subūm. Alii quod
utrūq; non faciendo delectum. Prima

Comētator

opinio habetur ex parte a Comētatore se
cūdo de anima comento octauo. Secūda
diuinorū quinto. Tertia: primo phicorū
comento uicesimo quinto. Vnde aliqui
etiam dicunt album significare subiec
tum et accidens ignificatione parili
tate et continentie actualis non poten
tialis. Et una ratione p̄cipalius subūm
a tera accidēs: q̄ significationis rō sum
mē ab Auicēna et Algazele. Quicq; d
aūt sit de his op̄ionibus id certū ē q̄ ter

Auicenna

minus cōcretus ratione huius duplicis
co intellectionis non est distinguendus
quia periret finis sermonis. Nam sola
concreta predicantur ut plurimum. Ab
stracta solum de se ipsis. quia equinitas
est tantū equinitas. Pretermitto transcē
dentia et intentiones secūdas de quibus
alias. Vnde utraq; harum est absolute
uera. Album currit. Album per se uide
tur: cum tamen in prima stet p̄subiecto
in secūda proforma. Enimvero si alter
illoꝝ proprie significet: alterum solum
cōcernet et. q. p̄accidens significet. Vñ
est q̄ non distinguimus? Huius duplex
ratio potest assignari. Prima est quod nō
distinguimus: quia non est certum quod
illorum sit per se et principale: uel quia
utrūq; uario modo ē principale. Idcirco
sic stare asserimus subiecta sicut permit
tunt eorū predicata. Secunda ratio quod
etiam si certū sit illius uocis significatū
nō tñ ē distnguenda: quia utriusq; eorū
simul importat: et intellectū copulatiue
utrūq; representat: quāuis uario modo.

Nonum et trigessimum Mirabile.

On adducis hic secundum argumētū quod tum fecisti Sic agis certo et de sequentibus. Argumentū secundū put uiuaci memoria teneo/ fuit hoc . Omne quod subterfugit causationē cuiuscūq; causē a nulla causa est . Sed malum est huiusmodi. Ergo a nulla causa est.

Magister
Georgius
Ad Comitē

Vnde ego conuersus ad peritū Comitē dixi ea uoce: ut etiā tu ipse percipies. Qd et egre tulisti: hęc rationes ex uno pfluūt medio . Vex postquā te domū recepisti prudentior sublimius cogitādo euasisti

QVADRAGESIMVM MIRABILE

Rguis eo pacto. Impossibile est qd a liqd sit perse et principaliter causatū ab aliqua causa: et maxime a deo: quod euenit preter intentionem talis agentis. Sed actus ue effectus malus ut malus ē non est perse principaliter intentus nec desideratus a deo uel ab aliquo agente. Ergo non potest esse per se' et principaliter ab ipso deo. Committis Frater multa

tua ratione plures defectus: per conse-
quens plura mala: nescio si ex inten-
tione: uel preter intentionem An solus
uel aliqua causa tecum concurrente For-
san amici tui suggestione. Primo e-
nim presupponis mala euenire ut mala
sunt: ergo presupponis mala ut mala esse
aliquid: nam quod est purum nihil: non
euenit nec cum intentione nec sine inten-
tione. Sed morte tuo loquaris largo modo
Secundo uideris presupponere ut aliquid
eueniat preter intentionem omnis cause
quod est absurdum Loqueris ergo semp
improprie. et cupis ut uerba tua accipi-
antur in bono sensu: neque uis eum more
gerere erga alios: quod certo est contra
primum principium practicū. Omnia que uultis
ut faciant uobis homines et uos facite
illis. Dico tamen etiam deformitates illas
peccaminum dei prouidentia fieri et in-
tentione non fortuito: Nam aut nullo
modo fiunt. et tunc tota tua deductio ua-
na: aut aliquo modo fiunt: Ergo deo pre-
uidente et ob aliquid permittente. Si aut

Amicus

Primum
Principium
Practicum

Contra

uerius. Multa aut̄ famosiora sūt minus
uera/ et interdum falsa/ ut habetur a Co
mentatore: tertio phi Comento quarto.
Si ergo uerius sit p̄cipalius: famosius
falsum: uel minus uerū pro quo stabit?
Deinde albi famosius significatum est
subiectum quā forma. Vnde comuniter
cius nominis talis ponitur interpretatio
Album idest res h̄ns albedinem. Tamē
uerius significat formam in herentem
subiecto: quamuis difficile sit sibi sic
significanti assignare it̄pretationem ut
ait Doctor subtilis ī añ p̄dicamētis Nā
dicen lo/ homo est albus/ idest res h̄ns
albedinem: h̄c facilis et famosa: alterā
mitto tibi et Camertino tuo reperiēdam
Contradicis ergo tibi ipsi dicendo. Con
cretum significare principaliter: et sic
tua opinione famosius formam/ cum tñ
famosius sigificet rē ī qua ē talis forma.
Septimum et trigesimum mirabile.

Doctor
Subtilis

Dimodū miror de consequentia tua.
Semper enim cum dicimus. Deus
causat malum/ infers: ergo diformitatē.

Ergo auersionem ab ultimo fine. Ergo
malum culpe. Et sic arguis a superiori
ad inferius affirmatiue. Nonne est
quadruplex malum ut patet in secundo
Scoti acutissimi: sicut et bonū uidelicet Scotus A
trāscēdens: naturale: morale: meritoriū cutissimus
Octauum et trigessimum mirabile.

I terminus absolute positus sit sum
mendus pro suo famosiori significa
to. Et malum pene sit notius culpe. Cur
subito ut dicimus / malum fieri aut esse
non trāsīs ī penam: sed potius inculpā?
Quod aut illud sit notius et euidentius
patet: quia culpam et peccatum esse sola
fide tenemus: Penas et dolores omnes
experiuntur. Quod malum non solum
uidetur priuatio uel negatio uoluptatis:
sed res positua Vnde poena damni di
fert a pena sensus. Cur ergo horres si di
catur Deus causat malum: cum tamen
nō horreres hanc Deus causat dolorem
prius ergo hęc uox malum / poenas de
notat: et apud omnes. Posterius uero et
apud paucos culpas et peccata.

Et dicis ut uerba sonant : quod non sit
per se causatum in genere cause efficien-
tis: quod falsum puto. Nam quamuis i-
gnis ascendere intendens adurat preter
intentionem rem obuiam uel quā offen-
dit: per se tamen in genere cause efficien-
tis Sic agens naturale perse destruit cor-
rumpendo: quamuis corruptionem non
intendat. Nos aut non dicimus: Deus in-
tendit malum: sed facit malum: creat ma-
lum: Non ergo est uera illa maior. Con-
cedo tamen q̄ Deus intendit producere
malum: non appellando: quia illum ac-
tum qui malus.

PRIMUM ET QUADRAGESI- MUM MIRABILE

Robando minorē dicis . Nullus in-
tendit malum ut malū. Quod certo
falsum pnto. Nam et si forsan nō inten-
dat malum sibi: intendit tamen malum
alteri: ut malum alterius . Vtrū autem
quis aspiciens ad malum suū opetur uel
possit operari: ut qui se ipsum necat.

aut aliquid ex propria malitia operatur: alias.
Neque mihi persuadeo te opusculum istud fecisse ut animas ab illo errore retraheres sed solum ut gloria fratris tui maculam ponereres. Sed sepe numero dum cogitamus malum facere fratri nostro Deus illud conuertit in bonum Et qui fodit foueam interdum incidit in eam. Potest igitur etiam deus alicui intendens malum facere: Omnia tamen ipsum diligentibus cooperantur in bonum et ex uno quoque dicitur bonum Unde Apostolus conclusit deus omnia sub peccato ut omnibus misereatur. Vtrum autem deus de potentia absoluta possit alicui intendere malum ex quo nullum bonum alteri aut uniuerso sequatur: alias.

Apostolus

Secundum et quadragesimum mirabile

Icis confirmando: Deum quocumque principaliter facit etiam principaliter uelle Et penitus non posse uelle actum malum ut malus est: Ergo nec efficere. Transcat illa maior super qua multa possem afferere Sed fat erat eam sic ponere. Non potest deus ullomodo facere quod non potest nullo

Deus nequeat futura preuidere / nisi pre
ordinauerit ea Ergo aliquis actus uolun
tatis eius transit super illa : ad hoc ut
actus intellectus possit ea preuidere. No
uit ergo deus actus illos ad quos cōcur
rit ex pacto nobiscum: fore malos unde
cunq; eueniat illa malitia. Et scit quod
illi non fierent ipso non concurrente: et
ordinat omnia in aliquod bonū. Nullū
enim inquit Augustinus: ē a deo magnū
malum: ex quo deus non eliciat aliquod
bonum. Nichil ergo inuniuerso fit casu
et fortuna simpliciter. Verum si preter
intentionem cuiuscunq; cause fieret casu
simpliciter et fortuna fieret. Si uellem
te mordere ut tu facis: possem dicere te
hic quid hereticum actulisse. Sed absit
a me ut tuam reuerentiam tanta macula
tum nota reddam. Dico ergo ad illam
tue ratiocinationis minorem Actum ma
lum ut malus est esse ab ipso deo preuisū
cuius malitiam ob aliquod bonum per
mittit. Tertio deficiis. Nam quamuis
deus non intenderet malum peccati: in

Augustinu

tendit tamen malum oppositum bono
transcendenti; bono naturali; nam inten-
dit monstra. Forsan etiam bono morali.
Tu ergo non cogitas nisi de uno malo
semper. Non esse certo malum est. Et
multa deus intendit non esse Monstrum
esse malum est; quod tamen intendit.

Ex omni tamen malo elicit bonum ut di-
ximus: ita quod non sistit ibi. Quarto
frater mi facis magnú malum i hac tua
argumentatione. Aquis enim ex dua-
bus negatiuis replicando eadem minor
tua talis fieri debebat. Sed actus malus
euenit preter intentionem agentis; uel
potius deficiis ponendo in illa ratione ter-
illam particulam per se principaliter.

Et certo non debebas eam assumere in
minori Tamen deus parcat tibi: quia id
non data opera; sed potius in aduertēter
fecisti. Quinto uideris dicere ut nichil
sit causatum ab aliquo per se: si illud
eueniat preter eius intentionem,

Quod ē tacendum. Contradicis, quoq;
tibi Nam sepius dixisti atq; dices deum
esse cām actus tātū: hic aut dices actus
boni esse causam.

Sextum et quādragesimum mirabile.

Onaris hanc rationem contra illam
nostram conclusionem directe dedu
cere: Dicēdo Deus nō potest per se uelle
effectum malum: Ergo nec producere p
cōnā conclusio falsa que dicit deum esse
causam omnis effectus et boni et mali.
Et non recordaris pater responsionis: et
eruditi Comitibus et mee cum .M. Mēgo
tibiq; una responderemus: Deum esse p
se causam effectus mali: etiam malitia de
meritoria: pro ut perse determinat cām
siue modum causandi: nō aut pro ut spe
cificat ipsam eiusmodi malitiā: ut sit sen
sus .deus est perse causa efficiens actus
peccati: est non autem ut sit causa effici
ens peccati perse uel formalter sumpti.
Si autem efficere dei ē uelle ut ais: Ergo
nō incōgruit ut deus perse uelit effectū
malū: cum ipsum efficiat perse: Vnde

etiam Beatus Thomas dicit Deum causa
sare p se actum peccati ut infra patebit.
Septimum et quadragesimum mirabile
Ardem ita cōcludis. Deus ergo nec ē
causa mali in se/ nec etiā causa actus
mali: put sub ē causationi diuine: ergo
nec formaliter nec materialiter. Immo
nullo modo est causa peccati/ uel mali
effectus. Primo falsum est/ ut deus non
sit causa alicuius mali in se/ idest forma
liter: si aliquod malum sit positivum ue
luti ē: si etiam omne sit tantū priuatiuū
alicuius mali ē causa in se/ ut mali pene
eō modo quo tali modo fieri et effici cō
uenit. Deinde. Quē cōtra ē ista Deus nō
est causa mali in se: Ergo non est cā mali
uel effectus mali? Hęc enim stant simul
ut aliquid non sit causa a:bedinis/ quod
tū ē causa albi: quia rei hñtis albedinem
Sed quā puerilis ista cōtra sit fugit pfcō
nemine. Actus put sub est diuine causa
tionis non ē malus: ergo non ē malus ma
terialiter. Vel sic. Deus nō causat actū
ut malus: ergo nō causat actum malum

modo uelle: nam non concludis deum
principaliter non facere malum: Sed
nullomodo. Quæ cōclusio ut oñsum est
centies: falsa est: nisi intelligas de malo
peccati formalit̄. Et tūc cōtra cōclusionē
nostram hęc ratio non pcedit: sicut nec
ulla aliarū. Et ī hoc maxime deprudētia
tua miror cur tantū onus frustra assump
ferit contra illam cōclusionem. Si tamen
etiā diceremus: deus uult aliquod malū
ea rōne qua malū huic/ uel illi/ cōclusio
ad huc esset uera. .xxxiii: mirabile.

Consequentia tali uteris. Si deus
nellet per se actum malum ut
malus est. Ergo deus peccaret. Arguis
ut sepe facis: a superiori affirmatiue ad
inferius. Nam malum est superius ad
peccatum: Non itaq; sequitur. Vult
malum/ ergo uult peccatum. Sed dices
uult malum in quantum malum. Ergo
uult omne malum. Sed peccatum est
malū: ergo uult peccatum. Ergo peccat.
Quicquid sit de prima consequentia/
hęc ultima non tenet. Nam de facto:

Deus uult peccatum: uel peccatū uult:
quia uult hunc actū secundum Thomā
et hic actus est peccatum: ergo peccatū
uult. Deinde si etiam deus faceret illam
deformitatem in actu: non tñ sequeretur
ut deus peccaret. Sicut faciens album: uō
fit ex eo albus. Deus etiam posset illam
difformitatem producere ut penam/ non
ut culpā Nā omne peccatū ē penai iusta:
omnis autem pene iuste auctor est deus.

QVARTVM ET QVADRA- GESIMVM MIRABILE

CONCLVDIS . Ergo necesse est
dicereq̄ deus uelit solum actum ut
bonus est . Sit actus homicidii quem
deus conproducit stante precepto. Non
occides. hic actus est a deo ut causa priā
Dicis eum esse bonum: quero/ qua boni-
tate transcendentis et naturali/ an merito-
ria et morali ? Si naturali/ uel transcen-
denti: sic etiam actus ille est a uoluntate
creata. Si aliis modis . Ergo idem actus
esset simul bonus et malus meritorie in
quātū pducitur a deo et nostra uolūtate.

Thomas

Ergo a simili malitia ē de essentia actus
mali. Et per om̄s si deus erit causa actus
mali ut malus ē: necesse est dicere quod
sit causa ipsius malitię et deformitatis.
Dico ultimum om̄s esse uerū / nec tñ pro
cedere cōtra conclusionem ullo pacto.
quia illa non dicit deū esse cām mali / ut
malum ē. Miror cur illam similitudinē
inducis: cum tñ ex ea nihil concludas.
nam illud om̄s non sequitur ex illa simili
tudine. Sed sic ut te doceā etiā arguere /
inferre debueris. Ergo si aliqd ē cā hoīs
albi ē cā albedis Ita siqd ē cā actus mali
ē cā malitię Sed certū ē deū nō esse cām
malitię saltē pci ergo nec actus mali Ad
hoc argumentū qđ pte feci. Dico nō ēē
uerū illud Vt quod ē cā hoīs albi sit cā
albedinis aut hūanitatē Sicut nec cā hy
dro:nellis ē cā aquę i se aut mellis . Sed
tantū ē cā eorū coniunctionis. Sed dices
Quicquid ē cā alicuius est cā cuiuslibet
quod ē de essentia eius. Sed albedo ē de
essentia hoīs albi Ergo quicquid ē causa
hoīs albi ē cā albedis. Dico p̄supposita

ueritate minoris / quam p̄his ubi allegas
non ponit / minor deforma ē falsa. Nam
materia prima ē de essentia rei naturalis
nec t̄n generans rein naturaiem generat
materiā; cū sit ingenerabilis. Sed formā
aliquomodo p̄ducit: quia ipa non potest
p̄existere: nō t̄n de rōne formali diūgētis
extrema opus est / ea p̄ducere et causare.
Deīde falsum ē ut albedo sit de essentia
hoīs aebi, p̄pe loq̄ndo sic aīal aut rōnale
ē de eēntia hoīs. Nā qd nō ē unū eēntia
liē et p̄se: nihil ē de eēntia eius qa qd nō
est essentia aut qd itas una: nil ē de ipius
essentia. Confirmatur ex septimo diuī.
In dictis secundum accidens non est
idem quod quid est: cum eo cuius est: Et
quare? Quia nullum sibi quod quid est.
Preterea quinto et sexto diuīno. De ente
per accidens non habetur scientia. Et
qua de causa? Quia nulla sibi essentia.
Falsum ergo est primum assumptum:
nisi intelligatur de essentia significatiōis
ut sit sensus. Impossibile est ut per hoc
complexum homo albus non ī portetur
albedo. Si etiā hō albus cēt unū. d iiii

PLATO

Cur preterea uniuersaliter infer? Immo
nullo modo e ca pei/ uel mali effectus.
Cu tn fit causa actus peccati. Immo per
mittens aliquid e aliquomodo illius ca.
Deus aut p mittit malu pei etia formalit
Fastidio hzc. Nam plura uideris mala:
quam uerba fecisse.

Octauum et quadagesimum mirabile.

Nuitus i tertia rone conclusisti ut uerba
sonant/ deu esse cam mali no ut malu
sed ut effectus est. Et ita nr am conclusionem
cōce lis/ et pbas non ppendendo. Dicit
enī Ergo impossibile est deu esse pse cam
alicuius mali effectus ut malus est/ sed
tantu modo ut actus uel effectus e Scio
tn quid cupias ibi inferre: nec uolo tn te
hic glosare. Neq huc defectum existimo
sed sic eos qui secuntur. Nam minor est
falsa: uidelicet. Impossibile e quod deus
heat certu et determinatu ordinem ad actum
malu/ ut malus e/ nisi intelligas de malo
peccati. Sed mihi sat e ut heat ordinem
ad malu quod est effectus/ non defectus
At uero maior etiam falsa est/ quz dicit

Omnia per se et principalis causa habet certum et determinatum ordinem ad suum per se effectum: quia intelligentia et anima est per se effectus actus dei et solius dei: nec tamen ad illa deus habet ordinem actualem: quia nullam relationem actualem cum deo non refertur ad creaturam sed solum eius relationem eliminat. Quamuis ergo effectus omnis habeat ordinem ad causam: non tamen e converso. Alique enim sunt relationes de tertio modo relatiuorum. Falsa etiam est probatio minoris: dicens. Effectus malus ut malus est: includit essentialiter et necessario aliquam deordinationem et deformitatem. Nam effectus malus poene nullam deordinationem includit et deformitatem: cum possit esse a deo absque medio. Tandem: quicquid sit de his non curo: satis est quod ista est ratio non inferens quippiam contra conclusionem nostram: sed si quid ualet: probat solum deum non esse causam peccati formaliter sumpti cuius oppositum conclusio nullo modo sciat. Nonum et quadagesimum mirabile.

Confirmas eo pacto Albedo est de ecentia hominis albi secundum Aristoteli in predicamentis.

Primum et quinquagesimum mirabile.

Vinta ratio tua presupponit omnem defectum qui est in effectu prouenire ex defectu causantis uel actionis eius.

Ita/ ut si neq; i agente neq; i actione sua sit defectus; neq; i effectu suo erit defectus. Quod falsum uidetur. Nam deus potuisset res saltem aliquas et secundum aliqua: meliores et perfectiores facere ut

Thomas

Thomas manifeste tenet: ergo in eis est talis defectus: ex eo: quia deus non uult plus eis tribuere/ et tñ id non puenit ex defectu qui sit in deo: sed potius ex plenitudine pfectiois et libertatis sume sue uoluntatis. Ista tua rōne qdā phōz mouebant dicere Deū nil pretē p̄mā itelligētā sine medio pducere ne sue actioni defcū

Theologi

tribuerent. Sed Theologi qui deum libere uiuersa creare asserūt: id soluūt facillime. Deinde non arguis contra cōclusionem sed contra quoddam fantasma capiti tuo infixum: uidelicet Deus est causa mali: ut malum est: hoc est mali peccati. Nec uidetur uerum ut malum essentialiter

dicat defectum: cum aliquod malum p
p̄m opponatur bono contrarie per s̄ns
erit ens posituum ut uisum et actus ui
tiosus: et dolor: omneq; appetitui incon
ueniens et molestum

Secundum et quinquagesimū mirabile.

Extam rationem dicis directe proce
dere contra illam conclusionem qua
dicebam sic. Dicere deum benedictum
esse causam peccati ē multimoda ueritas
et nullimoda heresis. Sed certe uniuerse
tue rationes si quid ualent contra hanc
pcedunt/ et non cōtra primā ullo pacto
Enimvero in tota illa disputatione solū
contra primam conclusionem fuit argu
tum/ hęc simul cum aliis post longam
disceptatiouē fuit lecta Et quo pacto eā
intelligebam. Tu postulasti. Qua cum
declarata subito capite discepto uniuersis
conclusionibus honorem exhibuisti
p̄testādo eas ueras et Katholicas. Nūc
autem nescio an Camertini instinctu
dicis/ quod in illa est omnimoda heresis
potiusquam multimoda ueritas/ quia cō

camertinus

per se albedo esset de essentia eius. Sicut dicitur secundo de aia. Si oculus esset aial/uifus eēt aia eius. Vide q̄ subtilius ego ipse cōtra me induxi: nec tñ ueritas occlusionis nostre tali subtilitate deterior aut suspectior est facta;

Quinquagesimum mirabile.

N quarta rōe descendis ad malum culpe/probando deum non esse cām per se mali culpe formaliter. Et sic nil inducis cōtra nos. Tangam tñ quedam quę adducis. Primo dicis omnis effcūs p̄ se accipit aliquam ue sic similitudinem a sua p̄ se causa. Illud aut non uideēt ueꝝ supposita op̄ine uestra ut nil sit uniuocū deo a creature; quia tūc nil erit similiter in creatura qualiter ē in deo. Si autem p̄ similitudinem inteiligas illā metaphoricam: tūc minor est falsa ut nihil sit metaphorice in culpa quod sit in deo. Illa enī aliquomodo dicitē esse. Cum aut dicitur oīs causa assimiliat sibi effcūm: itelligē non ut sit talis formaliter: qualis causa/ sed ut sit talis formaliter: qualis ipsa est

uirtute. Sed missa faciendo hæc: minor
cum ipsa culpa non sit effectus: cur ex illo
medio uis inferre eam non esse a deo.
Nam et si omnis effectus sit similis cause
non tñ culpa: quia nō ē effectus. Sed uole-
bas forsan sic arguere. Omne quod est
a deo est effectus / Culpa non est effectus
ergo nō ē a deo. Et sic rō hec coīcidit cū
prima. Probatio etiam maioris non est
bene posita. Dicis nanq; quia alias non
erit per se effectus talis cause si nihil ab
ipsa accipiat ⁊ debebas dicere Si nihil
simile accipiat uel si nullā similitudinē
accipiat. Minoris quoq; probatio est mi-
rabilis: Deficit a deo: ergo nihil accipit
a deo. Quæ consequentia non ualet. Nā
omnis creatura deficit a deo: et tamen
quicquid est recipit ab eo. Sic omne per-
fectius deficit a perfectiori. Non etiam
recte illud antecedens probas dicendū.
Nichil aliud est malum culpe: nisi defi-
cere. Nam non solum est deficere: sed
deficere a rectitudine quæ deberet inesse
tali operationi eo tempore.

Magister
Sorgius

Et quis audebit his modis illam propositionem asserere hereticam aut falsam? Ecce quam multimoda illius ueritas conclusionis. An autem sit hereticum deū dicere esse causam peccati formaliter: eo modo quo priuationi cōpetit hēre cām dimittimus. Cum autem dicis. Est contraria sacre scripture et doctoribus. Dico quod secundum multas auctoritates deus nō uidetur esse causa peccati etiam fundamentaliter. Et tamen qui tenent oppositū glosant qđ ille auctoritates sūt intelligēde de peccato formalitē sic hi glosarēt ut sint intelligēde de uoluntate aīti. Nollet enim deus illam deformitatem. Et qđ deus nō facit peccatū id ē nō peccat. Tñ de his nō ē mihi cure qa conclusiones mee id nō affirmant. Si tñ rōnes ex una parte uincerēt aperte Ab illo esse illū defectum a quo est substantia actus. Et qui producendo actum non producit recitudinem ille est causa priuationis. Et quod hic actus post preceptū nequit produci nisi malus et quod tam merittum quam demeritum sit a deo.

Et ex alia parte fides urgeret dicere deū
non esse cām peccati Tunc ergo faterer
deū nō esse cām etiā actus peccati potius q̄
uellem cōcedere añs/ et negare añs/ añie
bone. Dicere autē deū non esse cām alicu
ius actus uolūtatis nostre/ non ē heresis
Quamuis etiā ex illo multa difficilia ori
untur. de quibus alias.

Quartum et quadragesimum Mirabile

Icis illud quod ē simpliciter falsum:
non potest esse multimoda ueritas;

Sed hoc ē tale. Quare: hic tibi negatur
maior. Nā hec oratio Bonū est occidere
filiū ē simpliciē falsa: que tñ multipharia
est uera pp iustitiā seruādam: pp diuinū
preceptū; Si ille prēm fugere nō ualentē
aut aliē se defendre agredereē occidendi
cā. Preterea nec minor uideē uera Nam
peccūm sicut et malū duo inportat. Sicut
ergo illa prius fuit cōcessa absolute. Ita et
ista hic. Immo potius hęc q̄ illa . Nam
nonnulli pacuti Parisienses inquirendo
cur q̄dam cōcreta accidentalia sint noīa
substantiua: ut pat̄ et magister: quedam

tradicit toti scripture sacre: et omnibus
ab ecclesia a pbatas doctoribus. Miror
ergo hic cur dicas te disputasse ota hanc
cōclusionem. Deinde Cur contradicis
tibi Primo eam Katholicam Deinde he
reticam astruendo.

Tertium et quinquagesimum mirabile.

Ere bone uir demirabilibus es Nam
posita mea cōclusionem paucis lineis
postmodum eam uiciare cepisti: ad hoc
ut facilius eam argueres hereseos. ponis
enim eam sub h[oc] uerbis Deus est per se
causa p[er]i. Ego aut eam sic posui. Dicere
deum esse causam peccati est multimoda
ueritas: que insipientis uiri oculis ualde
differunt. Dixi itaq; non omnimoda ue
ritas/ sed moltimoda. Et quia multimo
do non habemus negatiuum correspon
dens usitatu:m/ nisi diceremus moltimo
dum: Iccirco dixi et nullimoda/ hoc est
fingendo uocabulum moltimoda ueritas
Dixi etiam id ppter Franciscum qui in
Conflatu suo nō uidetur ifine cuiusdam
quōnis ab horrere ut etiam defectus ille

fit a deo: quia deus non dedit actui rectitudinem. De quo alias Et magister sententiarum non negat illas deformitates: ut punitiones sunt esse a deo. Quod autem illa propositio sit multimodis uera patet: Primo enim nihil ullo pacto euenit sine diuina permissione. Deinde peccati materialiē siue actus peccati ē causa. Tum quia reatus illius qui cessante omni actu in alio et interior et exterior est causa: maxime capiēdo ut Scotus declarat/ et tamen ille reatus dicitur peccatū: quod penitētia deletur. Et hoc pacto Magnus Comes olim posuerat peccato finiti tēporis nō debet pena infiniti temporis. Deniq;. Quod illi actus sint mali demeritorie. et peccata mortalia prouenit ratione precepti. Nam peccatum est/ dictum: factum uel conceptum contra legem diuinam: Vt ait Aurelius. Et preuaricatio legis diuine ac coelestium in obuiam mandatorum: ut inquit Beatus Ambrosius.

Scotus

Augustinus

Ambrosius

Tertio erras. Quia non omnis ppositio
formaliē talis: ē simpliciē talis ut patet:
quia ppō secūdum quid falsa: ē formalitē
falsa: nisi formaliter itelligas essentialitē
Quarto erras: quia credis ut enuntiatio
sit materialiter uera: qñ cōcretū summitē
p̄biecto: et formaliter qñ pro forma
inherente: ubi equiuocas / si rōnem quis
inspiciat. Quamuis itaq; qd est uirtute
aliquale non sit simpliciter tale: non tñ
sequitur. Ergo quod ē formaliter tale / ē
simpliciter tale Formaliter: ergo distin
guatur contra uirtualiter interdū: inter
dum contra accidentaliter: interdū cōtra
materialiter. Addis minorem: Sed deū
esse cām peccati est formaliter falsum:
secūdū eos / uidelicet Scotistas / Error
etiam ibi est: quem et superius ibi posui
sti. Sic enim dicunt Scotiste deum esse
cām peccati formaliter / est falsum: non
aut deum esse cām peccati: ē formaliter
falsum.

Septimum et quinquagesimū mirabile.

Andem inducis sextam rationem fa
ciendo mirabilem disiunctiuam sic,

Aut deus est causa peccati: quia ipse peccat:
aut quia facit alios peccare. Quorum
utrumque est inconueniens. Et ego quero ex
te. Aut omnis faciens peccare peccat et
non econuerso/ aut non. Si primum ergo
dissiunxisti inferius contra suum superius.
Si secundum/ tunc nullum inconueniens
sequetur contra diuinam pietatem et iustitiam.
Cuius oppositum probare niteris/ dicendo
quod tunc deus esset impius et iniustus.
Sed ad rem: quia hic habes fugam: quero
ex te quid intelligis proficere peccare: aut
prouocare ad peccatum: aut non impedire
ipsum cum posset: aut conproducere. Et
secundo modo facit peccare/ hoc est non
impedit omnino peccantes. Tertio fecit modo
illud id est actum peccati Et sic non proprie facit
peccare. Aliquis ergo facit peccatum. id est actum
illum: qui tamen nec peccat/ nec facit peccare
proprie: quia nec iubet/ nec consulit Aliquo er
go modo facit peccare Cum dicis neminem
auertit ab ultimo fine. Concedo ea uolun
tate qua uult omnes saluos fieri: non ea
qua multos condemnat. Cam etiam dicis

adietiua ut albus. Rñdent: quia illa sub
iectū significant. cadens concernunt.
hęc uero econtrario Sic et artificialia di
cit Comentator Secundo de aia comēto.
octauo/ pus significare subiectū/ ut do
labram et securum. Quare de ui sermoīs
hęc uidetur absolute uerior: sed quo ad
sententiā Theologoz dicens pōtmodū
Quintum et quinquagesimum mirabile

le arguis pbando minorem iam dictā

Quicquid ē formaliter falsum/ ē sim
pliciter falsū. Sed sic ē i pposito. Quare.
Vbi aduertendum: q si loquamur de fal
sitate quę ē passio uel mēbrum passionis
exantiationis tunc quelibet ppō falsa di
citur formalitē falsa ad dnam cōplexioīs
uirtute false. ut canis sapiēs Et sic maior
presentis sylloisimi est falsa. Ac etiam
min r: quia formaliter non est falsum
de ui sermonis. Deum esse cām peccati.
Si autē n loquamur non de falsitate quę
formaliter semper in est propositioni
falsę: sed rationi significati formalis ali
cuius ē mini ut mali: tūc minor ē uera et

maior falsa. Nā ē uez capiendo formale
contra materiale / ut descūs ille sit signifi-
catum formale; et non actus ut diximus
superius de malo. Cum autem dicis hāc
minorem fuisse a me concessam / certo
somnia. Bene enim concessi Deum non
esse cām peccati formaliter capti; ut co-
muniter dicit: Tamen semper concessi
deum cām mali absolute. Et nūc dico q̄
etiam peccati de ui sermonis tantum.
Sextum et quinquagesimum mirabi'e.

Robas minorem sic. Formalitas cuius
cuiusq̄ rei denominat rem simpliciter
esse talem. Quicquid enim est formalit̄
tale: est simpliciter tale. Hęc est minor
huius probationis quam dicis esse maxi-
mam omnium Scotistarum. Sed non li-
cebat tibi ponere falcem in messem alie-
nam. Primo mi frater erras. Nam non
omnis formalitas denominat: animalitas
enim est formalitas; non tñ denominat.
Secūdo erras. Nam et si denominat: nō
tñ semp simpliciter albedo ē formalitas.
Ethiopsis; q̄ tñ nō denotat ipm simpliciter

demonstrato quocūq; effectu: et hoc est
malum: ergo malū diligit. Sic etiā malū
facit. Quāuis pene malū etiam diligit:
ea rōne qua huic uel illi malū Et ita falsa
ē. p̄batio minoris. Diligendo enī effcūm
tantū. Effcūm malum diligere contingit
Nec tñ contingit semp: ut qñ Beatum
Franciscū diligit. Confirmat̄ Nam cū
inimici esse. nus: reconciliati sumus.
Et uenit querere et uocare peccatores.
Quos certo ad tam inensum bonum
nō uocaret: si eos minie diligeret p̄cōres
ergo diligit deus: quos tamē odio habet
altissimus. Multa ut patet ex dialectica/
cognoscimus et amamus: quē tñ sub ta
li rōne nec cognoscimus nec amamus.
Vnde falsum est: ut qui effcūm malum
diligit, diligit malitiam aut deformitatē
Falsum quoq; ē: ut impossibile sit imagi
nari effectū malū sine deformitate Quia
malum dolorū quod patiebatur Iob non
erat diso: me. Deinde quamuis nequeam
imaginari effectum malum sine malitia
ta. nen possu. n effectum malū imaginari

et considerare sine malitia: ut constat ex
logica/ que docet discernere ppositones
ueras a falsis.

Sexagesimum Mirabile.

Stendis te exameron nō recte legisse
neq; Alexandrum aut Thomam aut
Bonauenturam inspexisse. Dicis enim
Om̄is effectus dei ē ualde bonus. Ex eo
quia scriptum est. Vidit deus cuncta q̄
fecerat et erant ualde bona; hunc autem
passum doctores exponūt de ordine par
tium huius uniuersi quē dicunt optimū
non autem ut unaquequ; res sit optima
Vnde et sacra scriptura/ aiunt) desingu
lis/ dicit: Vidit deus quod esset boūm/
de omnibus uero: q̄ erant ualde bona.
Miror cur ī re tā notissima aberraueris.
Vnde et Magister sic dicit Ex omnibus
consistit uniuersitatis admirabilis puleri
tudo: in qua etiam illud quod malum di
citur bene ordinatum est. Taceo hic de
prima huius ratiocinationis quam dicis
Quicquid ē ualde bonum/ nullo modo
est malum. Nam ut capis ualde bonum

Alexander
Thomas
Bonauct.

Magister

Thomas

quod esset impius et iniustissime nos puniret. Certum est secundum Tho. deum esse causam illius actus propter quem nos punit: nec tamen est iniustus: quia ille actus est in nostra potestate: et ipse non causaret illum sine nobis.

Octauum et quinagesimum mirabile:

ARGUMENTARIS. Quod si

causa omnis effectus bonus denominat causam principalem esse bonam. Ita et malus malam. Istud quod assumis non semper est uerum. Nam interdum causa minus principalis erit ratio bonitatis et malitiae in effectu: ut Mater in filio qui a patre ut aiunt est principaliter.

Optimus etiam artifex. Volens producit opus imperfectissimum. Causa ergo principalis si partialis aut libera sit: non est opus ut imperfecta dicatur ratione imperfectionis: quae in effectu Imperfecta enim esset: si nequirit et tribuere: non autem si iuste non sit. Sed cachinno me afficis: cum dicis. Sed deus nec materialiter nec formaliter potest uere denominari malus.

Ac si deus / sicut malū / posset capi fun-
damentaliter et formaliter; Si autem sic
uelis construere. Deus non potest deno-
minari malus; nec malo formalitē sump-
to; nec malo materialiter sumpto. Iterū
ridebo: quia malū sumptum materialiter
non denominat aliquid eo modo / s. d. de-
nominatur a malo formaliter accepto.
Si ergo deus sit causa ut ais solū subiec-
ti malitie: non est opus ut ipse sit malus
Si aut omnino uelis ut denominet: tūc
erit denominatio extrinseca uel uirtualis
Sicut dicimus Deus ē facultas et spes
nostra / quia efficit pacem et spem in nobis
Eus arguis diligit / Lix. mirabile.
oīa quę fecit. Sed nullo modo diligit
effectū malū: ergo nullo modo ē cā p se
et p̄cipalis effectus mali. Conclusio ista
frat mi sequit̄ uīuersalius. Nā infer̄. Ergo
nullo modo ē cā effectus mali. Quę conclu-
sio ē manifeste falsa: quia si nullo modo
ergo nec pmissiue: nec p̄fundamēto. De-
inde falsa est. Minor. Nam in Logica est
uera hęc resolutio / hoc diligit Deus

Omnes enim concludebant deum non
esse causam mali culpe / ut malum tale. Vñ
semper ex præiacente inferebas redupli-
cativam contra dialectice artem sic dicen-
do. Est causa effectus mali: ergo inquan-
tum malus: est causa mali: ergo inquantum
malum recte intulisses e contrario.

Secundum et sexagesimum mirabile.

¶ Scribis conclusionis nostre sonum esse
ut deus sit causa non mali / sed effectus
mali: aut mali materialiter dicti. Placet
ut confitearis quod tacens mihi negasti.
Sed ad hoc quod in priori altercatione dixeris:
sine distinctione deum esse principalem
causam omnis mali: quod iactaris te incre-
passe tanquam hereticum. Ostendis hic
te esse hominem: quia non recordaris illud
quod in prima altercatione increpasti non
fuisse a me dictum: sed a Magistro Luca
Senensē ut superius diximus. Est etiam
quod dixerim / tunc non erat opus distinc-
tione / quia loquebamur de omni malo pro
ade peccatum inflictio. Quæ sunt mala
danda: et pro peccato cuiuspiam. Quis enim

M. Lucas

amouit ab Adam iustitiam originalem?
Quis expulit eum de paradyso uolupta-
tis? Quis dixit In sudore uultus tui uel
ceris pane tuo? Et iterum maledicta terra
in opere tuo? Et mulieri In dolore paries
filios tuos quis dixit nisi deus? Preterea
si deus sit causa omnis actus uel sibi et c. ^{st.}
omnis malitia fundetur in aliquo subiecto
hec propositio est uera Deus est causa
omnis mali. Et ita prophetiam superius
Erudite Pollitians noster induxit. Nec
tamen sequitur Ergo est causa omnis malicie
uel omnis mali: in quantum malum.
Tertium et Sexagesimum mirabile.

Pollitians

IDERIS tibi alter **MYNOS** esse.
quia dicis responsionem partim ac-
ceptauimus: partim non improbauimus. ^{u. 10}
Sed progrediamur Adducis glorię dic-
tum Beati Thome dicentis. Deum esse ^{thome}
per se causam illius actus qui est pecca-
tum: tamen causationem Dei non atin-
gere usque ad peccatum: nec tamen uide-
ris sententiam eius accipere Quid enim

absolute ut est deus tunc nil ad. b. Aut
secundum quid et ut tale ens: tunc est .
falsa: quia optima musca: est malum sen-
sibile et imperfectū / homo quoq; unus
est melior altero. Minus autem bonum
habet rōnem mali . Taceo de conclusio-
ne huius rationis quę sic ponitur. Ergo
nullus effectus dei ē malus: saltem quo
ad culpam nec materialiter nec formalitē
Quę conclusio falsa ē: quia aliquis effectus
dei est malus materialiter / hoc ē materia
uel subiectum malitie. Nam deus est cā
actus: etiā peccati secundum thomam
qui actus ē materia defectus . Taceo in-
eptam probationem minōris ubi dicitis.
Aut ille effectus dei erit omnino alienus
a malo: tam formaliter quā materialiter
aut non Et tandem tenes quod sic: quod
falsum est: quia effectus dei pōt esse sub-
iectū malitie. Et cū suddis Valde bonū
excludit omne malū ex vi significationis
Illud nō est uerum / nisi superlatius ille
sumatur absolute et secundū entitatem
Nam omnis creatura etiā secundum tho

est composita ex actu et potentia. Et ita
ex perfecto et imperfecō. Imperfecū uero
dicit rōnem mali. Aut ergo nulla creatu
ra ē ualde bona. Et ita strate Aut si oīs
uel aliqua sit ualde bona. Ergo aut ab ea
excludit omne malū et omnis defectus
Et erit contra Thomam: aut erit ualde thomas
bona cum aliquo defectu et malo et per
consequens non excludit omne malum.
Quod ē iterum contra te. Ex his ni! po
teris eligere: quin contra te semp sequat

PRIMUM ET SEXAGESI MUM MIRABILE.

MIROR uere ueritatis professorem
asserere omnes istas rōnes induisse
et uinti quinq; pollicitum fuisse inducere
Cum tamen paucissimas hōrū induxe
ris. Neq; opus erat tuas replicare rōnes
quia omnes procedebant pene ex eodem
fundamento. Ideo sat erat illud euertere
Neq; ulla illarum rationum procedebat
contra conclusionem: nec uere nec cum
uelata falsitate.

Scotus
Thommas

Scotum et Thomam non sententia: sed
uerbis differre. Et paulo añ premiseras
Scotiffas eua lere argumenta contra opi
nionem illorum inducta: nec tamen sol
uere/ quia hoc penitus impossibile esset
Quero de istis argumentis i solubilibus
aut procedunt contra sententiam Scoti:
Aut extra incongruã et inter sã locutionẽ
Si primo modo: ergo eodem modo pro
cedent contra Thomam. Si secundo
modo. Mitte eam prouintiam Landino
disertissimo. aut Politiano facidissimo
Anli Augustinum: non est curam luri
de uocabulis icu res ipsa constat Tñ illa
uocabula sũt certo acomodatissima Pec
catum materialiter: siue fundamentaliter
Peccatum formaliter. Sicut dicendo:
actus peccati/ et ipse de fectus talis.

LAn Inus
Politian
Augusti

QVINTVM ET SEXAGESI MVM MIRABILE.

*Ccepis duas propositiones Deus
noa est per se principalis cã peccati

Deus est per se principalis causa peccati
et queris quæ sit uerior. Et dilatas ad mo-
dum philateria asserendo primam ualde
ueriorem. Placet primū: quia illas com-
paras in ueritate per consequens utranq;
ueram afirmas. Et sic tibi contradicis.
Sed ex assuetis aiunt/ nō fit passio Vex
miror ubi idoctria Scoti aut dictis incis
in ueneris Vt deus sit per se principalis
causa peccati? Ego namq; hoc unū dixi:
hanc propositionē Deus ē causa peccati
multis ēē modis uerificabilē Neq; oppo-
situm habemus ex sacris litteris: aut ec-
clesiastica sanctione. Afferam tamen
quippiam quod tibi difficiliter uidebitur:
Nam ppositio potest dici duplici modo
uerior. Consuetudine uidelicet quadam
uel ui uerborū Et uidetur quod illa affir-
matiuā equæ uera sit de ui uerborū Nam
peccatū aut concernit deformitatem et
significat substantiam. Aut utriq; equæ
importat. Aut formam significat et sub-
stantiam concernit. Et quocunq; modo
accipiat oratio: non sit minus uera.

Scotus

est dictu. Deus est per se causa illius ac-
tus qui est peccati actus / nisi ipsum esse
causam peccati psubstracto / siue funda-
mentaliter ? Et quid est dictu: non atigit
causatio dei usq; ad peccatum / nisi ipsū
non causare peccatum formaliter ? Et ita
Scotus a Thoma non differt . Vbi in-
nit Thomas Deum concurrere ad om-
nia alia illius actus : usq; ad rōnem pec-
ca: exclusiue Quo modo tu ergo audes
dicere. Est causa actus tant: in quantum
actus . Cum Thomas dicat. Est causa
actus peccati ? Ipse enim expresse dicit
Deus est causa actus peccati. Ergo ego
inferam et actus mali / quod tu semper
negas. Et subdit Thomas / non tan: en-
est causa peccati: quia nō ē causa huius
quod actus sit cum defectu . Ac si aper-
tius diceret Hęc propositio Deus est
causa peccati est neganda: in quantum so-
nat quod deus sit causa illius actus cum
defectu . Ex quo colligitur: quod deus
non est causa talis de defectu : nec etiam
illius actus et defectus simul : sed bene

scotus

thomas

scotus

illius actus sub defectu . Id est in quo
fundatur defectus . Falso ergo inducis
ex mente Beati Thome . Deum nullo
modo esse per se causam peccati: sed bene
deum non esse causam ullo modo peccati
per se formaliter sumpti Vt tibi etiam in
disceptatione illa dicebamus . Falsum
etiam est quod deus uel causatio dei nullo
modo pertingat ad peccatum: sic intelli-
gendo ut peccatum nullo modo scriptum
nec pro actu nec pro defectu sit a deo.

Accipiendo uero ut nullo modo / id est
per se nec per accidens Deus attingat
peccatum formaliter: est uera: ut communiter
dicitur . Falsum etiam est: ut contradictio
sit deum esse per se causam alicuius peccati
eo modo . Nec illud offendit pias Chri-
stiani aures / sed pharisei impias .

**QVINTVM ET SEXAGESI-
MVM MIRABILE.**

**CONTRA DICIS TIBI IN
paucissimis uerbis . Nam dicis**

Thomas

Magister
Sententiarum

Et hęc punitiones iuste sūt: et a deo sunt
nec tñ inquantū peccata sunt a deo sunt
Sed inquantū poene sunt peccati: et tñ
in quantum pene sunt priuationes boni
sunt: ut inducit magister sententiarum
in secundo.

Septimum et sexagesimum mirabile.

Omnis actus put est a deo principaliē
necessario res quedam ē et bonus est
ergo ut ab eo ē: non pōt dici malus quo
ad culpam. Ego nunc cōsimiliter arguā
Actus put a uoluntate creata ē licet ma
la res certo quedā necessario ē et bonus
ē: uidelicet illa bonitate: ergo ut ab ipa
est non potest dici malus quo ad culpā.
Vide nunc quanti momenti sit cōtra illa
An ignoras bonitatē entis non repugna
re malitie morali aut demeritorie? Opor
tebat te in antecedente addere et bonus ē
meritorie: ad hoc ut cōtra ualeret. Sed
tunc añs erit falsum intelligendo de actu
adulteris siue peccati in comuni.

Octauum et sexagesimum mirabile.

On uideo/ subdis / ut ex eo q̄ deus sit
perfectissime causa actus peccati: qui

actus bonus est: posset dici cā peccati uel
effcūs mali. Ad modū p̄scō Luscus ē: qui
illud uidere nequit. Sed non uis recordari
irrefragabilis syllogismi. Et ut egregie. M
Farulus ordinis sacri Seruoz induxit. Si
est causa actus peccati: cur nō actus mali?
Nam ab inferiori affirmatiue p̄ceditur.
Nonum et sexagesimū Mirabile.

Magister
Farulus

Magnū comittis ignorantie Elenchi
fallaciam cū dicis. Impossibile est unā
et eandem rem respectu eudem simul et ī
eodem tpe esse bonā et malam uel bonā et
nō bonam. Nonne idem actus uoluntatis
contrarius p̄cepto ē bonus respectu eiusdem
uolūtatis simul ac malus? Et quare? Quia
bonus uno modo: malus uero alio. Ad
bonū enī Elenchū quatuor requiruntur.
Vnde a tribus arguere ad quatuor nō licet
nisi uelimus e tribus oīs ut ille quīq; face
re. Si dixisses/ Idem respectu eiusdem: eo
dem tpe et eadem rōne: nequit esse bonū
et malum recte utiq; id fecisses Sed tu unā
conditionem boni Elenchi necessariā ob
misisti: et aliā bis replicasti/ dicendo simul
et in eodem tempore. Et sic diminute et su
perflue locutus es. Bonū ergo et nō bonū

Ratio aut̄ sup̄ius allata fuit Accipiamus
itē alia uocabula cōcreta similia p̄cō aut
malo: et sit quispiam cecus aut surdus/
cuius priuatio nō sit p̄ se a deo: ip̄e uero
sit secūdu totū suū ēē. Quęro uera harū
sit uerior. Deus ē p̄ se causa cęci An illa
Deus nō ē p̄ se causa ceci. Et potius fate-
beris affirmatiuā. Consuetudo tñ Theo-
logorū ē potius negatiuā illā uerā astrue-
re. Primo ne hoies retorqueant peccata
in deum cogentem. Deinde ne credatur
deus ip̄se peccare. Tum quia deus non
solum nollet deformitatem. sed etiam
nollet actu n̄ peccati quem tamen nobis
cum producit. Quę autē n̄ deus uult:
aut nollet uolūtate antecedenti dicit̄ co-
m̄m̄iter uelle aut nolle. Vnde n̄ in dici-
mus: deus non uult omnes saluare: aut
uult peccatoru n̄ morte: n̄: cum tamen
simpliciter hoc uelit: et illud nollet: Sicut
Thomas et Scotus dici n̄ p̄ficiēte
merces in mare gratia cuitēdi naufragi
um simpliciter uelle proicere. Nonne
damnata fuit hęc proposito: Maria est

Thomas
Scotus

Mater Christi? Cum tamen de ui sermo
nis sit nō modo uerior sua opposita/ sed
ipsa sola uera: Et hoc euatione: quia
Nestorius nomine Christi purum ho
minem intelligebat. Non replico errorē
quem tu pater mi hic replicas. Nos enī
non dicimus hanc. Deus est causa pec
cati ēē formaliter falsā/ sed bene hanc de
us est causa peccati formaliter. Quod
tua reuerentia nondum aduertit.

SEXTVM ET SEXAGESIMUM
Mirabile.

Icis post hac. Ergo necesse est: ut
omnes Scotiste dicant denm esse
cām p̄ se ipsius actus tantū: Miror frater
mi/ cur non concedis Thome tui dictū
quod ipse attulisti: uidelicet: Deus est
causa actus peccati. Quamuis enī deus
non causet deordinationem: sed actum
illum solum/ tamen hec propositio est
est uera. Deus causat actum talem. De
inde peccatum formaliter sumptum est
poena et sepe numero est poena alterius
peccati.

Scot

Tho

non sunt contradictorię: nisi obseruatis illis
quatuor circũstantiis. Sed obdignitatẽ tui
nominis hęc increpationes pueris note me
certe fastidiunt.

Septuagesimum Mirabile:

Idem omnis effectus et omnis actus p
se p̄cipaliter a deo causatus necessario
est bonus materialiter. Ego plus offeram.
Omnis effectus et omnis actus creature est
bonus materialitę: nec ea bonitate obstante
sepe ẽ malus alia malitia. Deinde Aut illa
dictio materialiter determinat effectum ut
sit sensus. Omnis effectus materialitę sumptus
est bonus. Et sic est uerum: intelligendo
de bonitate rei: non moris / aut demeriti.
Nam actus peccati etiam ut ẽ a deo nõ est
bonus meritorie. Nec tamen sequitur. Er
go / ut est ab illo est malus de meritorie /
quamuis ille actus qui est a deo sit demeri
torius. Aut illa dictio materialiter specifi
cat ipsum bonum: ut sit sensus. Omnis
effectus dei: est bonus materialiter: hoc ẽ
sumendo bonum materialiter: nõ dico ma
terialiter pro illa uoce / sed p̄ fundamento
bonitatis. Quod nichil est dictu: nisi est
bonus se ipso. Nam subiectũ boni i propo

fito est effectus dei. Actus deniq; accipit
materialiter pro subiecto in quo est: uel ob
iecto circa quod uersatur / ut sit sensus.

Omnis actus materialiter id est, p subiecto
est bonus Vel sic: omnis actus materialiter
id est rōne obiecti ē bonus. Et uerum ē bo
nitate rei: cum hoc tamen stat: ut subiectū
sit malum sicut et ipse alia malitia. Sic et
obiectum interdum est malū aliquo modo
moraliter Ratione cuius dicitur actus ma
lus ex genere. Ita uarias dicta tua / ut uide
antur colores columbini collis.

Primum et septuagesimum Mirabile:

Conaris postmodū oñdere nullo modo

Deum esse cām peccati aut mali Nam
secūdum Sotistas / ais / dicitē causa peccati
materialiter (ut in summa / que sentis / affe
ram clarius quā tu ipse. Et dicis qđ uullus
effcūs dei p se dicitur malus nec materialiter
nec formaliter: ergo nullo modo. Qđ
pbas: quia materialiter ē ens et res quedam
et p cōns bonus: ergo non malus: cū mate
rialiter esse bonū et materialiter esse malum
sunt contraria. Hec est snia tua. Sed quis
nescit effcūm omēm sumptū materialiter ēe
eps et bonū, a quo cūq; sit eiusmodi effcūs.

Scotif. e

**Magister
Sententiarum**

Et hęc punctiones iuste sūt: et a deo sunt
nec tñ inquantū peccata sunt a deo sunt
Sed inquantū poene sunt peccati: et tñ
in quantum pene sunt priuationes boni
sunt: ut inducit magister sententiarum
in secundo.

Septimum et sexagesimum mirabile.

○ **M**ois actus put est a deo principaliē
necessario res quedam ē et bonus est
ergo ut ab eo ē: non pōt dici malus quo
ad culpam. Ego nunc cōsimiliter arguā
Actus put a uoluntate creata ē licet ma
la res certo quedā necessario ē et bonus
ē: uidelicet illa bonitate: ergo ut ab ipā
est non potest dici malus quo ad culpā.
Vide nunc quanti momenti sit cōtra illa
An ignoras bonitatē entis non repugna
re malitie morali aut demeritorie? Opor
tebat te inantedente addere et bonus ē
meritorie: ad hoc ut cōtra ualeret. Sed
tunc añs erit falsum ut intelligendo de actu
adulterii siue peccati in comuni.

Octauum et sexagesimum mirabile.

On uideo / sub his / ut ex eo q̄ deus sit
perfectissime causa actus peccati: qui

actus bonus est: posset dici cā peccati uel
effectus mali. Ad modū p̄fco Luscus ē: qui
illud uidere nequit. Sed non uis recordari
irrefragabilis syllogismi. Et ut egregie. M
Harulus ordinis sacri Seruoz. induxit. Si **Magister**
est causa actus peccati: cur nō actus mali? **Harulus**
Nam ab inferiori affirmatiue p̄ceditur.
Nonum et sexagesimū Mirabile.

Agnūm comittis ignorantie Elenchi
fallaciam cū dicis. Impossibile est unā
et eandem rem respectu eiuſdem simul et ī
eodem tpe esse bonā et malam / uel bonā et
nō bonam. Nonne idem actus uoluntatis
contrarius p̄cepto ē bonus respectu eiuſdem
uolūtatis simul ac malus? Et quare? Quia
bonus uno modo: malus uero alio. Ad
bonū enī Elenchū quatuor requiruntur.
Vnde a tribus arguere ad quatuor nō licet
nisi uelimus et tribus uis ut ille quīq; face
re. Si dixisses / Idem respectu eiuſdem: eo
dem tpe et eadem rōne: nequit esse bonū
et malum recte utiq; id fecisses Sed tu unā
condictionem boni Elenchi necessariā ob
misisti: et aliā bis replicasti / dicendo simul
et in eodem tempore. Et sic diminute et su
perfluo locutus es. Bonū ergo et nō bonū

est formaliter a deo adulterium / et sic extra
te / aut solum materialiter. Ergo illo modo
solum est bonum naturaliter : cui tamen
iuncta est malitia moris. Et concludis:
Ergo nullo modo potest dici : ut deus sit
principalis causa peccati . Quamuis tali
locutione: ne ipse quidem sim usus. ut De
us sit principalis causa peccati . Dico tamen
quod hæc aliquando est uera. Deus est per
se principalis causa peccati : quia peccati
materialiter sumpti Vnde hæc est simpliciter
uera apud Thomam. Deus per se est causa
actus peccati : siue peccati fundamentaliter
sumpti.

us
omas

TERTIUM ET SEPTVAGESI MVM MIRABILE

Icis in summa Nos aliter non posse eua
dere argumenta nisi dicendo: quamuis
omnis actus pro ut sub est actioni diuine
sit bonus et materialiter et formaliter: tamen mul
ti sunt mali / non ut sub sunt causationi diuine
Enimvero. Nos dicimus ita. Omnis actus ut
a deo est: bonus est bonitate nature sue. Sic
etiam ut a uoluntate nostra est. Deinde. Omnis
actus et pro ut est a deo non est bonus moraliter et
meritorie: Tertio actus adulterii cuius ac

tus p se ē causa Deus formaliter sumptus
nō ē bonus: sed ē ipsa forma qualicūq; sit/
non curo/qua subiectum dicitur malum.

Eus ais nullo modo LXXIII, mira
nec formaliter nec materialitē ē cā p se
principalis p̄ci. Sicut dicūt tū oīs a p̄bati
antiq̄ores doctores: tū sacre scripture. Nō
miror hic elegantia latine lingue: quia ca
pis oīs p̄ oēs in casu nominatiuo quod alii
faciūt inacusatiuo. Nēc miror q̄ bis repli
caueris tū: cū tñ primo loco ponere cum
fuiſſet congruētius: quia librarii presertim
apud te multa corrupūt. Sed miror cur. b^l
Tho. ab ipsis approbatis doctoribus sepa
raſti. Ipse enī deū cām peccati materialiter
fateſ etiā p̄le qñ dixit. Est cā p̄se actus p̄ci
Et tu ipse dixisti Scotū et Thomam ī sn̄ia
non differre. Ex hoc uideris uniuersa cōtra
sn̄iam Thome induxisse: quecūq; contra
Scotum ī ducis. Neq; ego hic secutus sū
alios duces Antiquoz. n. doctoz. ut Ma
gister Sn̄iaz narrat: Fuerūt due uie dicen
di: Vna est quam Thomas et Scoto: et
precipui tenent. ut Deus non sit causa de
formitatis peccati. sed bene actus. Alte
ra ut neque actus neque deformitatis.

Omnes
Doctores

Scoto
Thomas

Magistri

Scoto
Thomas

Magister
Sententiarum

Nec tamen sequitur ut ille effectus non sit quandoque malus / hoc est non sit uestitus idumento malitie moralis et demeritorie: Nam hæc duo. Videlicet: bonū naturale: et malum moris stant simul et non sunt cōtraria. Opus namq; ē ut bonū sit subiectū mali: sicut bonum ē causa mali secundum M. Sententiarū: Nihil enī ē undiq; malū. Mala ergo ex bonis orta sunt: et in bonis reponunt: sed illa bona tali malitia adiuncta incipiunt sic dici mala / ut tñ nō desināt esse bona. Incongrue quoq; dicitur effcūs dei materialit̄ et formaliter: nā quis effcūs bonus: sit dei effcūs: siue p̄ subiecto siue p̄ forma accipiat: nō tñ effcūs malus ut adulterium / ē effcūs dei / nisi materialit̄ ut cor̄ dicit: Et tu tenes In epte igit̄ dicit̄ effcūm dei et formaliter et materialiter esse bonū: cū aliquis effcūs formaliter nō sit dei: sed solū materialit̄ Deinde adulteriū formalit̄ nō ē effcūs malus: sed ipsa malitia. Et ipm fūdamētalit̄ sūptū ē malū formaliter / illa malitia formaliter sibi inherente.

§ Illogismo expositorio ualde LXXII
cōfule uteris. Iste actus puta fornicōnis
put actus tanū: est pricipiter a deo Et iste

idem numero actus / put ē principalit̄ a deo
est bonus et formaliter et materialit̄ Ergo
iste actus put principaliter ē a deo: non est
malus nec materialit̄ nec formaliter Sed
iste nō ē syllogismus ualidus / quē Comes
contra te induxit. Tu. n. ī cclusione ponis
mediū terminū extra omnē artem: sic breuī
arguendo. hic actus est principaliter a deo
Et hic actus ē bonus materialit̄ et formali
ter. ergo hic actus nō ē malus nec materia
liter nec formaliter. Debueras sic inferre
directe. Ergo bonū materialiter et formali
ter est a deo principaliter: uel econuerso in
directe / Secūdo peccas: q̄a medio termino
ī cclusione nullum extremorum unis ut
patet. Dicere enī debueras Ergo iste actus
est bonus materialit̄ et formaliter. Nec
sequit̄ ē bonus: ergo non est malus. Nam
aliquod bonum est malum. Et omne malū
est aliquod bonum siue aliquomodo bonū
Peccas tertio in plicando: quando dicis:
pro ut actus tantum: est a deo: et prout est
a deo / est bonus. Cum enim dicis actus
tantū excludis bonitatem. Peccas quarto
quā actū fornicationis put ē a deo dicis et
formaliter et materialiter bonū. Nam aut

Comes

Menghi

Comes
Marsilius

Menghi tui hac i re patroni nō in duxeris
Ipse enī contra conclusionem meam duas
attulit rationes. Tertiā uero cōtra dictum
Comitis et politiani: cū quibus eruditissi-
mus platonicus Marsilius pater meus cō-
ueniebat. Prima eius ratio summebatur a
pho secundo phisi. Vbi sic ait: Summam
uniuscuiusq; cām oportet querere ut quare
hic hēdificat. Quia hēdificator ē. Quare
hēdificator? Quia artē hēdificandi hēt:
Ex quo habet ut summa causa et prin^{ci}palis
sit illa: ad quā fit ultima resolutio. Sed in
pposito Si quis querat pp quōd deus nos
punit tam atroci pena? Dicitur ob pcūm
Ad. Cūr autem ipse peccauit? Quia pra-
uiz^m respondebis uoluntatem habuit. Et
hic ē status. Voluntas ergo non recta fuit
causa sūma et principalis malorū nostrorū
nō ipse deus? Secunda ratio summitur ex
secundo Posteriororū. Vbi dicitur quod cā
parte est causa uera. Sed deus nō est causa
uera mortis doloris anxietatis. Ergo nec
per se. Minor probatur: quia causa uera si

mal est cum effetu suo. Ita quod posita cā
ponitur effectus. Deus autem aliquando
fuit: quando hęc mala non erant/ quia ab
eterno. Ergo talium non erit ipse p̄se causa
Tertia ratio eius fuit superius inducta et
soluta. Ad primam autem sic respondi:
Primo negando eam procedere contra cō
clusionem. Nam conclusio dicit deum in
genere cause efficientis esse principalem:
propter qđ uero agat uidetur notare cām
finalem. Quę et si sit principalior: non se
quitur: tamen quin efficiēs sit principalis
etiam summe in genere suo: Vbi descripsi
duas lineas. Vnam a causa efficiente ad
ipsum effectum. Alteram a causa finali ad
ipsum causatum. Secundo dixi Peccatum
Adę fuisse non causam finalem/ ob quam
ut finem. Deus infligeret mala: aut subtra
heret nobis bona. Sed ut uindictam sum
meret de Adam ob scelus tanquam occasi
omnē talis finis. Vindictam uero summit
ob Iustitiam seruandam. Hoc autem ultio
Quia decet: Quia placet: Quia uult:
Ob quod enim ut finem agimus.

Beatus
Thomas

Quantū tu hic iterdū seq uideris dicēdo
non ē causa mali ullo pacto nec formaliter
nec materialiter: Et sic nescio cuius gratia
opinioni Beati Thome abrenuntias ^{uicis}
Quintum et septuagesimum Mirabilec .

Andem permanendo in simplicitate in
choata subnectis affirmando: Aut iste
actus fornicationis est malus materialiter
put sub ē causationi diuine. Vel put non
sub est: non primo modo: Ergo secundo.
Et probas q̄ non: quia sic est res et ens. O
pater mi/ cur non uides tot peccata paucis
abste conclusa uerbis. Primo enim actus
peccati etiā pro ut non sub ē diuine causa
tionis: res quedam est et ens. Nam ea rōne
qua non sub est sue causationi/ nō uccatur
actus: sed potius defectus Actus ergo for
nicationis semper ens est et unum: Verum
Bonū Deinde actus fornicationis materia
liter non ē malum denominans. sed ille est
malus: quia denominatus a malitia . Aut
capis actum illum materialiter: hoc est se
cludendo ab ipso omē in denominationem
et sic nec est bonus nec malus. .

¶ Insuper di uideris dñia. Deus LXXVI
non pōt esse principalis causa rei, put sue

causationi non sub ē. Ergo impossibile est
quod deus sit principalis cā pci etiā mate-
rialiter dicti. Quę cōtra si quid ualet tenet
uirtute huius ppositionis. Peccatū materi-
aliter non sub ē diuine causationi p se que
falsa est Sed uideris id probas quia omne
quod sub est diuine causationi p se bonū ē
Concedo boitate entis Immo omne qđ p se
fit a quocūq; fiat bonum est eo pacto:

Septimum et Septuagesimum Mirabile

✓ **T** principium tui opis / a calce / et euerſo
non differat: dicis ultimo. Cōcludimus
Deum nullomodo esse p se et principalitē
cāni pci. Quod quidam dictū falsum esse
constat. Nam deus ē p se cā actus peccati:
et pci materialiter: si opinionem Thome
ſinuul ac Scoti tenere uelimus. Non erat o-
pus me rōnibus istis rñdere: cum neq; sint
aduerſe conclusionibus: neq; indisputatio-
ne illa in ducte. Tamen ut morem gererē
tu; paternitati: ne uiderer tua scripta con-
tempſiſſe. hec utcūque per egi.

MIRABILE *additum*

Vm diſputationem i domo Laurentii
faciam fuiſſes diſcripturus. Miror cur
etiam rationes illorū: preſertim Magiſtri

Thomas
Secto

Magiſtri

Magister
Bernardus
Nicolae
Harulus

cuncto Florentino populo/ingressa est.
Cuius rei gratia ipse Magister Bernardus
rationes proprias inducere non ualuit.

Ebueras insuper Nicolae pater fratris
nostri Theologi egregii .M: Haroli
Diue Annuntiate Regentis rationes inducere.
Qui rationes gratia honoris tam excellentis
confessus/ non gratia impugnandi ullam
nostrarum conclusionem attulit. Et rationes
sue tangebant duo puncta. Primo fundamē
tū positionis: siue presuppositū quoddam
Secundo illud concessum poene insunt: no
bis ratione peccati Ad. Vñ primo sic ratio
tinabitur. Fundamentum positionis est
falsum: ergo et positio. Discursus bonus
Antecedens probatur Fundamentum Sco
ti ē: peccatum dicere duo: actum et difor
mitatem. Sed hoc fundamentum ē falsum
Et probatur. Ois actus posituus subtractus
diformitati/ est prior diformitate et sepe
bilis ab ea reali. Sed actus ille p doctore
est eiusmodi Ergo ē sepebilis ab eareali
Minore probatur: ratione auctoritate. Auc
toritate in qua ipsius Doctoris acutissimi
Que ipse quoque semper doctorem suum/ Nam
cum ingenio imitatur/ Vocare solet ratione sic

Scotus

Doctor

Nam omne prius realiter distinctum: eo modo quo realis distinctio cadit inter positiuum et priuationē ē sepabile realitē a posteriori Ipse etiam doctor in secundo inquit. Vbi querit. Vtrum peccatū sit corruptio boni incorpore. q. dicit sic. Iste actus qui est in potestate discordantis: et pro hoc uoluntarius non est formaliter peccatū: quia si esset cōcors regule superiori: non esset peccatum. Ex his sic intulit. Ergo actus ille ē indrens ad elici conformiter et disformiter. Et ita por realiter ipsa disformitate. Quo concessio arguebat sic. Ex hoc sequitur ut homo dari posset: qui neq; sit amicus neq; inimicus Si uoluntas pōt sistere in illo actu neutro. Sed antecedens est impossibile. Quia t. l. s. nec posset saluari cum sit sine gratia. nec damnari: Quia sine peccato formaliter. Quid Ergo erit de illo? Quo ad sciendum attulit duo media. Sic primo arguendo: Poene insunt nobis anatura: ergo nō rōne pēi Adq. Consequentia bona. Quia impossibile ē eūdem effcūm prouenire aduabus causis hñtibz oppositū modū picipiādi ut sunt natura et uoluntas. Añs probatur. Quia difficultas ab bonū ē pena et puenit

Doctor

illud primum est incogitatione: Vltimum
in executione? Quare non fuit peccatum
Ade. Vnde illud peccatū potius est causa
efficiens malorum nostrorū per accidens:
quam causa finalis. Sicut si quererem Cur
sol domum illam illuminauit? Et rñderes
Quia talis rēperuit fenestram. Vel Cur
ignis adurit? Quia lignum ille apposuit.
Cur autē lignum apposuit? Quia habuit
manus. Sicut ergo hic; habere manus nō
est causa perse principalis/ sed occasio: uel
causa p accidens principalior. Ita ibi mala
uoluntas. Dixi quoq; deum fuisse causam
pmissiuam illius male uoluntatis. Taceo
quod mala uoluntas nō fuit causa peccati
sed ipso peccato facta est mala. Secus abi
remus i infinitum. Voluntas enim bona
uel neutra moraliter est causa primi mali:
ipsam denominantis. Vnde occasio prior
fuit apprehensio illius obiecti: uel actus
sub ratione appetibilis: Vel propria li
bertas: Quia sic placuit. Taceo quod
mala uoluntas Ade nequit esse causa prin
cipalis mali nostri presentis.

cum ipsa nō sit amplius talis et posset absolute nullo modo esse. Non ens aut nō ē cā efficiens pse entis. Taceo q̄ ex mente phi multe possūt esse cause pse et principales: quę tñ nō sunt summe. Ad secundum Negauit minorē. Ad pbationē dixi q̄ i causis naturalibus necessario agētibus ita erat nō in uoluntariis cōtingētibus causantibus. Ac etiā/ quia ad actionem non requiritur solū essentia cause: sed approximatō passī. Ut patet de igne non cōburente. Deus aut ad hoc ut agat opus ē uelit: et p̄ tunc uelit: et non solum ut sit aut ut uelit. Taceo alium defcūm. Ex hac enī rōne seq̄t̄ ōtra arguētē Nam sub maiori pbationis illius assumā minorem. Sed mala uolūtas Adq̄ alī fuit qñ malum nostrū non erat/ et malū nostrū nunc ē/ qñ uoluntas Adq̄ mala nō ē. Ergo nō ē uoluntas illa causa horū malorū p̄ se Qd̄ ipse pbare nitebat̄. Hic/ ut fieri solet/ eminus atq̄ cominusq̄ decertauimus. Neque res in aliud fuit de ducta. Et illico nuntius uenit: ut ipse cum eruditissimo pho. M. Bernardo Tornio accederent ad Venustissimā Murclīnam curandam: cuę ea ipsa die uiam uniuerse carnis obstupēte

Bernardus
Torinus

Scotus

precepto • Ille tamen actus ablato
precepto: posset esse indifferens. Et
si preceptum fieret in oppositū: esset
etiam meritorius. Ex his patet quod
non sequitur ex illō ut aliquis sit nec a
micus nec inimicus. Quāuis illud
sit possibile de potētia quā uocamus
absolutā: ut Scotus cōcedit ī quarto
Sed dices hic nunq̄ uidebit diuinā
essentiam/ ergo damnabitur? Illud
autē ē maxima poena: ergo nō dabitur
nisi inimico. Rūdeo. Mors boui est
naturalis/ nec tñ illa sibi ē poena ob
inimicitiam: quę fillis Adę nunc est
poena. Ita si Deus crearet hoīnem ī
puris naturalibus moreretur neq̄ ui
sionis diuine foret particeps. hęc tñ
sibi non essent pena/ sed nature con
ditio: Nobis autē poena ē: quia dono
supernali ab his malis preseruati fu
issemus. si non peccauissemus. Et ex
hoc patet solutio aliarū duarū: ōnium
Nam difficultas et rebellio se n̄sus ī
nobis cū dono celesti et diuino mu

nerē non fuissent. Neque de essentia
uirtutis simplicit̄ ē difficultas. Neq̄
minor mūdus ē opus sit omnimode
similis maiori. Hęc namq̄ similitudi
nes sunt metaphoricę. Difficultas

etiam uirtutis ut placet Scoto ī sine
tertiū / consistit in excellentia obiecti
per se: circa quod facilius mente o/
peramur: ut habetur secundo de aīa
Nā it̄lectus ab excellētissimo uires
suunt. Sensus corrumpit̄. Multa
hic possem afferre: sed non est opus:
cum patri arguenti cā honoris mei/
ciuntaxat / hęc sint notissima.

MIRCR Tandem pater optime

Cur nil scribas de his que magnus
toto in orbe LAVRENTIVS
a medium attulit Cum tamen dispu
tationem in Domio LAVRENTII
factam inscripseris. Ipse enim dilige
ter et acute ut nostri tria potissimum
rogabat. Primo quidem. Quod
fuerit peccatum Adq̄. Deinde.

Scotus

anima
Scō de aīa

Magnus
Laurentius

a natura. Ergo et alie. Secūdo sic. Mūdius
minor debet esse cōformis maiori. Sed hō
est mundus minor. Quia nos sumus quo
dam modo finis omniū / ex secūdo phi. Er
gō. Nūnc aut in maiori mundo inferiores
orbis motu contrario mouentur orbi supi
ori ut patet primo de celo et mūdo. Ergo
pari rōne sensitiua hominis natura mouetur
contra iudiciū rōnis. Cū ergo rebellio talis
maxie dicaē ob pcūm accidisse: que tñ na
tura hōi ī est. Ergo et uniuersa huiusmodi
Hęc ipse: Quibus ita rñsum ē: et rñderi
nunc diffusius pōt: ccedendo pcūm intdū
hoc ē: qñ ē pcūm comissionis dicere duo/
uidelicet actū et difformitatem eius ad pre
ceptū. In pcō tñ obmissionis pure (Nam
interdum sunt hęc pmixta: ut cū quis con
tinnendo pretermittit leiuniū uel orōnem
erit iuoluntate difformitas absq; ullo actu.
Immo talis difformitas fundat ī negatione
actus. Vel presupponit illam negationem
Non ieiunando nāq; efficior difformis pre
cepto / sicut et aliquid mali uolendo. Sed
dicet quispiam ibi esse actū interiorem. ui
delicet ipsum nolle ieiunare. Rñdeo. Sat
mibi erit: ut aliū sine ullo actu interiori et

ex tertiori quis potest peccare : quia
nil ad uertentes aut considerantes
deprecepto tranſgrediuntur preceptū
ut patet ī dormientibus et quibusdā
ebriis : et inconsiderate agentibus.

Sufficit nobis pro Scoto : ut p̄cūm
aliquando sit ī actu fundatum. Et q̄
actus ille sit p̄pria natura ſep̄rabilis
a difformitate. Tamen non ī illo qui
ad preceptū obligatur ſtante precep

Scotus

to. Vnde Sco . in prima diſ. p̄. q.
ſc̄da. ar. 3° dicit Licet in poteſtate
uoluntatis ſit elicere actum peccati
uel nō elicere : tamen ſi actus poſitus
ex natura ſui hēat deordinationem
non eſt in poteſtate uoluntatis ut ac
tus ſit poſitus in eſſe : ſit uel non ſit
deordinatus. Ex his negatur : Vt
actus peccati ſit indifferens Neque
Scotus in ſecundo illud intendeat
cum diceret. Si eſſet concors regule
ſuperiori : nō eſſet peccatum / ac ſi
ſtante precepto poſſet eſſe concors :
ſed quia ratio peccati eſt diſcordare

Scotus

Comes

Augusti

Augusti
Angelus
Comes

Marsilius

Minister

An Deus produxerit primum malū
nelle Luciferi/ cū illud esset ipsi deo
contradictorium. Tum quid ipsum
induxit ad peccandū: cū agnosceret
deū esse summe bonitatis et summe
uirtutis ac potentie. Vbi Comes et
noster duo attulit. Primum est. Cur
Adam non erubuerit nisi post esum
ligni uetiti/ cum tñ antea peccauerit
mente ut certum est. Alterum: quid
est quod Augustinus super genesim
dicat imente primi hominis ante tēpta
tionem elationē precessisse. Quæ ui
debantur duo paradoxa. Quorum
alterum dum negaretur fuisse ab Au
gustino dictū Angelus Pollitianus
codicem attulit: et ut Comes aiebat
duobus in capitulis illius libri clare
perspeximus. Quam quidem sentē
tiam eruditus Vir pater meus Mar
silius Ficinus ita nō incongrue glo
sabat. Vt illa elati p̄cesserit secun
dum quādam dispositionem nō actū
Reuerendus autem Minister Tullie

Ordinis Nostri **MAGISTER**
PAVLVS DE FOSSETO.

Magistri
Pauus

Videbatur uelle ut illa nō p̄cessisset
aut fuisset peccatū ueniale. Sed sibi
respondebatur. Primum peccatum
hominis non fuisse ueniale. An aut̄
fieri potuisset Scotus tenet quod sic
Thomas ecōtrario. Tria tua dubia
et duo Comit̄is paradoxa Magnanie
LAVREN TI. quia īdisputatione
illa non fuerunt enucleata / et me ur
get impressoris in petendo pecūias
importunitas (Nani opus ultra fa
cultatem excreuit / pretermitto
Alias illa si opus fuerit declaraturus

Scotus
Thomas
Comes
Laurentius

CONCLUSIONES

Omnis effectus siue boni siue mali /
quodcūq; malum sit nomen habens
tale Deus gloriosus est causa per se
et principalis.

Prima conclu

Omnis mali quaecūq; sit illud: qđ
precise patimur obculpā Adē Deus
altissimus infligendo aut subtrahen
do est causa principalis.

Secda conclu

Tertia con Peccatū Adq̄ quouismodo sumptū
clūto nec potuit nec pōt nec poterit ullum
nobis in fligere malum: aut bonum
subtrahere: nisi occasionaliter.

Quarta co Pcūm Adq̄ fuit pluriū siue maiorū
clūto bonorū quā malorū causa: presertim
tenendō opinionem Beati Thome
Aquinatis

Quita con Si Adam non peccasset/ nullus ho
minū diuina gratia peditus fuisset

Sexta con Minus pcūm formaliter . pōt sequi
maior poena accidentaliter.

Septia con Dicere deū bñdictū esse cām peccati
ē multimoda ueritas : et nulli moda
hēresis. Vide huius glosam supius

Octaua cō Minimū pcūm pōt ordinari maxia
poena: et maximum minima.

Nona con Omne malum extrinsecus impunitū
et bonum remaneat irremuneratum
non contradicit.

Hę conclusiones Paradoxa illi uide
bantur.

τελος

Impressum Florentie.

BIBLICO
RICCAR
FIRE

E.R.

INT

0 1 2 3 4 5

F

LINE

5 6 7 8 9 10

1980

FERO

600

NZE

ADIANA

OTECA